

Torsdagen den 12 november

Kl. 12.00–13.05
14.00–15.25

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 22 oktober justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2020/21:118

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:118 Kontantförbud vid handel med metallskrot
av Mikael Strandman (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 november 2020.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 11 november 2020

Näringsdepartementet

Ibrahim Baylan (S)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Expeditionschef

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2020/21:FPM29 Förhandlingar om ett fiskeavtal mellan EU, Norge och Storbritannien *COM(2020) 637* till miljö- och jordbruksutskottet

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2020/21:3753 och 3755 till socialutskottet

2020/21:3761–3765 till socialförsäkringsutskottet

§ 5 Riksrevisionens rapport om konsumentskydd vid köp av nyproducerade bostadsrätter

Civilutskottets betänkande 2020/21:CU2

Riksrevisionens rapport om konsumentskydd vid köp av nyproducerade bostadsrätter (skr. 2019/20:171)
föredrogs.

Anf. 1 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Den svenska bostadsmarknaden liknar vid en internationell jämförelse ingen annan. Vi har en hyresmarknad som sedan den uppkom i sin nuvarande form har varit starkt reglerad i sin helhet. I de flesta andra länder där det finns hyresbostäder råder en i stort sett fri marknad. Där är det endast bostäder som har reserverats för sociala ändamål som har liknande regleringar. I de länderna kan man för det mesta köpa en lägenhet som äganderätt, precis som vi i dag köper och säljer fristående hus och villor. Om man i stället hyr själv kan man komma överens med den värd man hyr av om villkoren.

Bostadsrätterna har en snart 100-årig historia. Den första lagen för att reglera detta kooperativa ägande antogs på 30-talet. Föreningsformen hänger kvar än i dag, och precis som med hyresrätten finns det få liknande exempel i omvärlden. Där antingen äger man sin lägenhet eller hyr den privat.

För 30 år sedan förändrades bostadsrätten radikalt. Bristen på hyresrätter i kombination med att hushållen fick högre inkomster och tappade intresset för hyresrätten gjorde att fler aktörer än de gamla, HSB och Riksborgen, kom ut på marknaden. Förutsatt att man har tillgång till kontantinsats och får låna är bostadsrätten en möjlighet för de flesta att ta sig in på den ägda marknaden. Likaväl som att man väljer att bo i en hyresrätt kan man välja att köpa en bostadsrätt.

Till skillnad från på hyresmarknaden råder det i fråga om bostadsrätter stor variation vad gäller inköpspris och avgift. Trots det är det få som klagat, eftersom man har betalat precis det pris som bostaden varit värd vid köptillfället. Vi har här en totalt oreglerad bostadsmarknad som inte ifrågasätts, vare sig politiskt eller av någon mäktig intresseorganisation. Det är fantastiskt, och det är välkommet.

När det under lång tid har producerats för få hyresrätter ser vi dock att fler bostadsrätter snabbt blir fulltecknade, redan när pålkranarna står på plats. Riksrevisionens rapport, vilken besvaras i regeringens skrivelse, visar det som vi i utskottet har varnat för: att det tidiga tecknandet av ett förhandsavtal kan medföra problem för köparen om förutsättningarna ändras längs resan, till exempel att tiden som behövs för att färdigställa bostaden förlängs.

Många gånger kan en fördröjning bero på faktorer som inte heller bostadsutvecklaren kunnat förutse. Det är således två parter som har tagit en risk här. Icke desto mindre behövs ett skydd i den delen. Vi ställer oss bakom utskottets förslag om ett tillkännagivande för att stärka konsumentskyddet vid förseningar av nyproducerade bostadsrätter och förtydliga ansvaret för fastighetsmäklare med flera.

Riksrevisionen lyfter också fram de privatekonomiska riskerna för köpare som ett skäl för att öka konsumentskyddet och jämför med de finansiella

marknaderna. De lyfter fram svårigheterna med att få inblick i och bedöma vad som är en hållbar föreningsekonomi. Är fastigheten pantsatt? Finns det andra skulder eller ett omfattande renoveringsbehov? Det är omöjligt att veta, och det går inte att friskriva sig från alla sorters risker. I vår motion redogör vi också för hur förändringar av föreningens ekonomi påverkar, till exempel när latent skatt utlöses eller andra skattemässiga förändringar såsom ett ovälkommet införande av fastighetsskatt.

Även om bostadspriserna stiger i dag går det inte att bortse från att de i framtiden kan komma att falla. Det måste var och en som köper en bostad vara beredd på. Jag ställer mig därför tveksam till att i alltför skarpa ordalag kräva förändringar i den riktning som Riksrevisionen pekar ut. Vi i Centerpartiet är oroliga att det skulle kunna påverka utbudet då många bostadsutvecklare inte är beredda att ta den ekonomiska risk det innebär att påbörja ett bostadsrättsprojekt. Om det finns en klausul som skyddar konsumenten vid ett prisfall borde det även finnas en klausul som kompenserar för en kraftig prisuppgång. Om det finns gungor måste det också finnas karuseller.

Fru talman! Vi föreslår att ett digitalt bostadsrättsregister inrättas. Där ska all information om en bostadsrätt finnas samlad, såsom lån och pantsättning. Det är något som också fastighetsmäklarna efterfrågar, eftersom det skulle underlätta i deras kommunikation med köparen. Det ska råda full transparens när det gäller andelstal och stadgar i föreningen, den ekonomiska kalkylen och andra byggnadstekniska fakta som kan vara av betydelse för den som ska bli medlem och andelsägare.

Vår utgångspunkt, liksom utskottets, är att regeringen skyndsamt ska vidta de åtgärder som utredningen om stärkt konsumentskydd på bostadsmarknaden har föreslagit. Det har tagit alldeles för lång tid, och det är beklagligt att utskottet på nytt ska behöva rikta ett tillkännagivande till regeringen om detta.

När det gäller prisstegringar menar vi att det hör till normalt risktagande och att det är bankernas ansvar att kontrollera köparens marginaler, att förklara innebörden av ett bostadsköp och att bedöma vilka marginaler som finns för att klara höjningar av avgiften eller förändringar av boräntor. I övrigt menar vi att det borde vara görbart att teckna privata försäkringar som skyddar bostadsrättsinnehavaren om försäljningspriset blir avsevärt lägre än inköpspriset och eventuella lån därför inte kan återbetalas.

I dag diskuterar vi konsumentskyddet vid köp av nyproducerade bostadsrätter, men det förtjänar att påpekas att inträdet i äldre bostadsrättsföreningar kan vara ett betydligt större problem. Det finns tyvärr förvaltningsstyrelser som utnyttjar de boendes svaga ställning för egen vinning.

Som har påpekats håller vi med om utskottets krav på stärkt konsumentskydd. Vi vill trycka särskilt på att förhandsavtal ska vara ogiltigt vid förseningar och påtagliga förändringar av genomförandet och på att kraven på information från bostadsutvecklaren, via byggstyrelsen till mäklaren och de blivande medlemmarna, skärps. Vi vill särskilt trycka på behovet av ett digitalt bostadsrättsregister.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag yrka bifall till Centerpartiets reservation 1 under punkt 3. Vi menar att det måste råda god balans mellan konsumentintresset och bostadsutvecklarens incitament att erbjuda bostäder av hög kvalitet till en överkomlig kostnad för konsumenten. Varför vi tycker att det är viktigt framgår av vårt särskilda yttrande i betänkandet.

Centerpartiet tycker illa om regelkrångel och litar på marknadskrafterna. Då jag har samtliga talare efter mig i den här debatten vill jag ställa en öppen fråga till er om hur långt ni är beredda att gå för att stärka konsumentskyddet och var gränsen går för när det kan komma att påverka utbudet av bostadsrätter.

Anf. 2 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V):

Fru talman! I dag debatterar vi Riksrevisionens rapport om konsumentskydd vid köp av nyproducerade bostadsrätter. Det är glädjande att en majoritet i utskottet är överens om att konsumentskyddet för den som köper en nyproducerad bostadsrätt på flera sätt behöver förstärkas. Därför har utskottet föreslagit två tillkännagivanden till regeringen med anledning av yrkanden i följdmotioner, bland annat från Vänsterpartiet.

Bostadsrätt är en unik upplåtelseform med rötterna i den kooperativa rörelsen – ett mellanting mellan äganderätt och hyresrätt. I Sverige finns omkring 1 miljon bostadsrättslägenheter fördelade på ca 25 000 aktiva bostadsrättsföreningar. En stor andel av nyproduktionen utgörs av bostadsrätter. För många är bostadsrätten ett bra alternativ till hyresrätt, äganderätt och kooperativ hyresrätt. Bostadsrätten är en viktig upplåtelseform på svensk bostadsmarknad, och den omfattar en stor andel av Sveriges hushåll.

Det ska vara tryggt att bo och investera i bostadsrättslägenheter. Det behövs därför ett bra rättsligt skydd både för bostadsrättshavare och för dem som avser att köpa en bostadsrätt, särskilt mot bakgrund av att ett köp av en bostadsrätt ofta har en väldigt stor ekonomisk betydelse för en privatperson.

Fru talman! I dag finns det stora brister i konsumentskyddet på bostadsrättsmarknaden. Det gäller såväl för befintliga bostadsrättshavare som för nya köpare av en bostadsrätt. Frågan har nyligen utretts av en statlig utredning. Utredningen om stärkt konsumentskydd på bostadsrättsmarknaden lämnade i sitt betänkande ett antal förslag som syftar till att förbättra konsumentskyddet. Förslagen har tyvärr ännu inte lett till någon åtgärd från regeringens sida.

En del av bostadsrättsmarknaden där konsumentskyddet är särskilt svagt är vid köp av nyproducerade bostadsrätter. Den som köper en nyproducerad bostadsrätt har i dag avsevärt sämre skydd än konsumenter på andra marknader. Köparens ställning är svag samtidigt som det finns betydande risker. Det är exempelvis svårt för köpare av nyproducerade bostadsrätter att kräva att fel avhjälpas och att hävda sin rätt vid förseningar. Köpare får dessutom inte tillräcklig information om risker och inte heller det konsumentskydd som till exempel konsumentinriktad tillsyn ger på andra marknader.

Riksrevisionen har i sin rapport *Konsumentskydd vid köp av nyproducerade bostadsrätter* granskat om regeringen och berörda myndigheter har gjort tillräckligt för att köparnas intressen ska tillvaratas vid köp av nyproducerade bostadsrätter. Riksrevisionens övergripande slutsats är att regeringen inte har gjort tillräckligt i detta avseende. Vänsterpartiet delar Riksrevisionens slutsats.

Fru talman! Enligt Riksrevisionens rekommendation bör regeringen se över bestämmelserna i bostadsrättslagen och andra relevanta föreskrifter för att säkerställa att köpare av nyproducerade bostadsrätter omfattas av

ett ändamålsenligt konsumentskydd, i linje med andra konsumentmarknader. Skyddet bör, enligt Riksrevisionen, innebära att näringsidkaren har ett ansvar för leverans av varan till köparen.

Regeringen framhåller i sin skrivelse att man välkomnar Riksrevisionens granskning och instämmer i de övergripande iakttagelserna. Vänsterpartiet välkomnar att det inom Regeringskansliet pågår en översyn av bostadsrättslagen utifrån förslagen. Vi ser även positivt på att regeringen delar Riksrevisionens iakttagelser och att man nu avser att ta fram ytterligare beredningsunderlag som tar sikte på de brister som framkommer i Riksrevisionens granskning.

Vänsterpartiet kan samtidigt konstatera att frågan har beretts inom Regeringskansliet under lång tid samtidigt som bristerna i konsumentskyddet på bostadsrättsmarknaden kvarstår. Det är nu hög tid för regeringen att lägga fram lagförslag som stärker konsumentskyddet på bostadsrättsmarknaden. Vänsterpartiet vill i sammanhanget erinra om att riksdagen nyligen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör återkomma med förslag som stärker konsumentskyddet på bostadsrättsmarknaden. Regeringen bör hörsamma riksdagens tillkännagivande och påskynda processen.

Fru talman! Regeringen bör *skyndsamt* – jag kan inte nog betona det – genomföra en översyn av bestämmelserna i bostadsrättslagen och andra relevanta föreskrifter i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer och återkomma med lagförslag som stärker konsumentskyddet på bostadsrättsmarknaden.

Låt mig, fru talman, avsluta med att säga följande: Det ska vara tryggt att bo och investera i bostadsrättslägenheter. Jag delar Riksrevisionens bedömning och har därför ställt mig bakom utskottets förslag till tillkännagivanden om förbättrad information till köpare av nyproducerade bostadsrätter och förtydligat ansvar för bland andra fastighetsägare och fastighetsmäklare.

Enligt Riksrevisionens rekommendation till regeringen bör en översyn av bostadsrättslagstiftningen beakta även behovet av att begränsa köparnas privatekonomiska risk efter tecknandet av förhandsavtal och behovet av bestämmelser som definierar vad som utgör en hållbar ekonomi i en byggmästarbildad bostadsrättsförening. Jag anser att regeringen skyndsamt bör genomföra en översyn av bostadsrättslagen och andra relevanta föreskrifter.

Fru talman! Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation 2.

Anf. 3 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Köpet av en bostad är troligtvis den största affären man gör som privatperson. Att hitta den rätta bostadsrätten som ligger på rätt plats, har rätt storlek och ligger inom en rimlig kostnad gör nog att vi känner en iver att få klart det hela på ett sätt som gör att vi ibland inte inser de risker som vi ställs inför. Det är risker som vi kanske borde inse.

Att köpa en bostadsrätt innebär att man tillsammans med andra personer får ett ekonomiskt ansvar för en förening. Hur ser skulderna ut i föreningen? Vilka är de som man ingår den här unionen med? I en helt ny bostadsrätt är kanske underhållet inte det första man tänker på, men styrningen av föreningen påverkar bostadsrättsinnehavaren.

De senaste fem åren har cirka 104 000 nyproducerade bostadsrätter sålts. Även om priserna för en nyproducerad bostadsrätt brukar vara lägre har genomsnittspriset för alla sålda bostadsrätter de senaste åren varit 2,7 miljoner kronor. Vi talar alltså om mångmiljonaffärer för hundratusentals hushåll. Trots detta har stora delar av konsumentskyddet vid köp av en nyproducerad bostadsrätt varit svagare än på andra konsumentmarknader.

I medierna har vi kunnat läsa om köpare som skrivit på förhandskontrakt där förutsättningarna för köpet har ändrats så påtagligt att köparen har velat dra sig ur, förlorat stora summor pengar eller tillträtt en bostadsrätt som skilt sig betänkligt i utformning och kvalitet från det som har utlovats. En sådan stor affär som görs på förhand kräver att köparen har så god kunskap och insyn som möjligt inför och under köpprocessen. I praktiken är det bostadsutvecklaren som kontrollerar bostadsrättsföreningen och den exakta utformningen fram till att köparen antas som medlem i föreningen. Detta skapar en obalans mellan parterna om vad man vet och kan påverka.

Riksrevisionen har granskat konsumentskydd vid köp av nyproducerade bostadsrätter, vilket ger oss möjligheter att i dag agera. Riksrevisionen har i sin granskning tydliga synpunkter och anser att regeringen bör agera utifrån dem.

- Det saknas ett grundläggande skydd jämfört med andra konsumentmarknader.
- Byggaren kan påverka väsentliga delar av slutproduktionen som påverkar framtida medlemmar.
- Informationsgivningen om risker vid köp är dålig.
- Regeringen har inte gjort tillräckligt för att förbättra konsumentskyddet.

Regeringen säger att de förhållanden som Riksrevisionen påpekar har även regeringen uppmärksammat. Så långt är allt väl. Men tyvärr sträcker sig regeringens handlingskraft inte längre än till ett konstaterande. Det händer ingenting mer i frågan.

I våras lämnade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att den bör återkomma med förslag som stärker konsumentskyddet på bostadsrättsmarknaden. Det är en diskussion som redan tidigare har skapat debatt. Det finns en färdig utredning från 2017, *Stärkt konsumentskydd på bostadsrättsmarknaden*, som mycket väl skulle kunna användas som underlag för en proposition. Vi kan nu konstatera att regeringen inte har gjort något ur utredningen. Det verkar inte som regeringen har samma uppfattning om nödvändigheten av ett förstärkt konsumentskydd. Därför är jag nöjd över att vi i dag kan rikta två nya tillkännagivanden till regeringen.

Det ena tillkännagivandet gäller förhandskontrakt och förseningar som kan uppkomma och göra konsumentens situation ohållbar. Det bör stärka konsumentens möjlighet att säga upp ett förhandskontrakt. Det andra tillkännagivandet handlar om att förbättra informationen till konsumenterna om riskerna och ansvaret vid köpet.

Kristdemokraterna hade gärna sett en rad fler åtgärder och tycker likt Riksrevisionen att köparens insyn i och inflytande över föreningsbildningen bör stärkas så att man om möjligt kan vara delaktig och göra sin röst hörd som medlem under byggtiden. Konsumenten kommer fortfarande att ha bristande information om och insyn i den kanske största affär de gör i sitt liv, även om regeringen återkommer angående de två tillkännagivanden vi enas om i dag. Detta anser vi kristdemokrater är olyckligt.

Regeringen bör därför enligt min mening återkomma med förslag som stärker köparens insyn och inflytande i föreningen när köparen har tecknat ett förhandsavtal. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Det är tragiskt att man i Sverige har sämre konsumentskydd när man köper en nyproducerad bostadsrätt än när man köper en brödrost.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas reservation nr 3.

Anf. 4 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Larry Söder och jag är överens om de båda tillkännagivanden som vi ska rikta till regeringen, så jag har ingen kritik att rikta mot Larry Söder i den delen. Men jag vill diskutera punkt 3, där vi i Centerpartiet har reservation nr 1 och Larry Söder och Kristdemokraterna har reservation nr 3. Vi har tidigare lyssnat på Momodou Malcolm Jallow, som talade väl för Vänsterpartiets reservation nr 2. Under den här punkten har Larry Söder och undertecknad diametralt skilda uppfattningar om vad som bör göras.

Jag tar mitt ansvar som bostadspolitiker och tycker att det är både min och Larry Söders uppgift att se till att skapa bästa möjliga förutsättningar för de bostadsutvecklare som vill satsa på bostadsrätter, hyresrätter eller andra upplåtelseformer och ge dem så goda förutsättningar som möjligt. Däremot ska vi inte tumma på konsumentskyddet. Vi stärker det snarare i de delar som vi är överens om att göra.

Men Larry Söders och Kristdemokraternas reservation handlar om att gå utöver det som framgår av betänkandet vad gäller de båda tillkännagivandena. Momodou Malcolm Jallow vill å sin sida se över bostadsrättslagen. Då är min fråga till Larry Söder: Är det inte bättre att Larry Söder skakar hand med Momodou Malcolm Jallow och ser till att skärpa lagstiftningen ytterligare så att vi på ett mer kraftfullt sätt försvårar för bostadsrättsutvecklarna att genomföra sina bostadsrättsprojekt?

Jag ser många möjligheter med ett stärkt konsumentskydd. Det är positivt för konsumenter. Men jag ser också faror i att enbart diskutera utifrån det intresset. Vi måste se till att vi har en god balans mellan regelkrångel och konsumentskydd.

Anf. 5 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Jag håller med Ola Johansson – de två tillkännagivanden vi är överens om behöver vi inte lägga mer kraft och tid på att diskutera. Det är väldigt bra att vi allihop har kommit överens om detta.

Jag ser dock en obalans i konsumentskyddet. Man tecknar ett förhandskontrakt och är fast i det men har inte insyn i hur processen går till, hur bildandet av föreningen går till och vad det innebär i slutändan. Det finns skilda krafter, och jag tycker att man måste stärka konsumentens kraft. Konsumenten borde ha insyn och möjlighet att påverka.

Däremot säger jag inte att de som faktiskt bygger och ser till att det tillkommer bostadsrätter ska tumma på sina saker. Men jag tycker ändå att den som har ingått ett avtal och kommer att bo i bostadsrätten borde ha större möjlighet att se hur det går till, vilka möjligheter som finns och vilka kvaliteter det blir på bostaden. På det sättet stärks konsumentskyddet. Jag tycker att människor ska få ingå vilka avtal de vill, bara de har öppna ögon och möjlighet att påverka.

Anf. 6 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Avtalsfriheten är såklart ett fundament i en marknadsekonomi. Men vi ska tänka på att den ena avtalsparten i det här fallet är en byggmästarbildad bostadsrättsförening. Bostadsutvecklaren är en företagare som tar betydande ekonomiska långsiktiga risker genom att gå in i ett bostadsutvecklingsprojekt. Det ska man komma ihåg. Det är risker som kan påverkas av en kraftig prisnedgång och även naturligtvis av en uppgång. Det finns gungor och karuseller i detta för både bostadsutvecklaren och konsumenten.

Vi har två intressen att bevaka. Jag och Larry Söder är överens om att vi måste skapa bästa möjliga förutsättningar för det privata näringslivet att utveckla bostäder, såväl hyresrätter som bostadsrätter.

Min fråga till Larry Söder får jag inte riktigt svar på. Den reservation som han avgett påminner om Vänsterpartiets. Hur långt är Larry Söder beredd att gå för att ytterligare stärka konsumentskyddet, utan att det påverkar bostadsutvecklarnas incitament att ta de ekonomiska risker som det innebär att ge sig ut på en bostadsmarknad där priser kan gå upp och priser kan gå ned, där efterfrågan kan öka och efterfrågan kan minska?

Anf. 7 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Jag har all respekt för bostadsutvecklarens situation. Man tar en stor ekonomisk risk. Jag föreslår inte att man på något sätt ska ge konsumenten in blanco att kunna frånträda avtalet eller att konsumenten ska få möjlighet att säga: En prisnedgång kommer, så jag ska ha tillbaka mina pengar! Det jag säger är att jag tycker att konsumenten ska få större insyn och större möjlighet att påverka under tidens gång.

Det betyder inte att de ekonomiska förutsättningarna för bostadsutvecklaren förändras. Men det kan inte vara som så att man går in och beställer en brödrost men i stället helt plötsligt får en sollampa, utan man måste då få en brödrost. Det är det jag vill. Jag vill att personer som skriver på förhandskontrakt i slutändan också får den vara de har skrivit på för. Den enda möjlighet man har att kunna påverka det är att vara med i en bostadsrättsförening och ha möjlighet till insyn och påverkan så att man får den bostad som man från början tänkt.

Anf. 8 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Det är härligt att vara tillbaka här. Det är nästan så att man blev osäker på om ens skylt skulle vara kvar. Det känns bra att stå här igen. Jag är väldigt glad att vara här, eftersom jag har kloka kollegor i utskottet som har talat före mig och på ett föredömligt sätt redogjort för komplexiteten i frågan. Det är en jättesvår fråga vi har att göra med.

Givetvis går vi med på tillkännagivandena. Vi yrkar bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet, för vi tycker också att det är viktigt att det händer saker. Men det är också så att den komplexitet som bland annat lyftes fram av Ola Johansson i hans inledningsanförande bygger på att man balanserar intressen. Det som är tydligt i betänkandet från 2017 och den utredning som gjordes då är att alla parametrar som Riksrevisionen sedan lyft fram inte finns med. Det gör att det tar tid att bereda en sådan här fråga.

Jag kan glädja kammaren med att det pågår ett arbete. Det är inte som Larry Söder beskriver, att det inte händer någonting alls. Bland annat frågan om pantbrevsregister är på gång framåt. Den är jätteviktig av många skäl, inte bara i det här sammanhanget, och den är på gång. Det sker alltså någonting.

Vi har också haft andra problem inom bostadsrättssegmentet, bland annat med kapning av bostadsrättsföreningar. Därför kommer vi efter detta att debattera frågan om minoritetsskydd, en fråga som också kan ha bäring på det här med hur vi bildar föreningar och liknande.

Jag tror också att det är viktigt att balansera frågan vad gäller intressen. Precis som Ola Johansson pekar på finns det många parter. Vi har byggherrarna, men vi har också mäklarna. Då måste man fråga sig: Är det alltid i alla lägen rätt att vi som lagstiftare går in med stora yxan och styr upp allting i lag?

Många gånger påstås att det inte är bra. Ta till exempel detta med Reklamombudsmannen. Där ska branschen själv reglera, tycker många. På det här området däremot ska vi gå in med storsläggan och slå igenom massor av lagstiftning fast det är ett extremt komplext område, precis som det har påpekats.

Det finns initiativ från branschen i den här frågan. Trygg BRF är ett sådant, där man märker sina bostadsrättsföreningar även när de nybildas och ger kvalitetsstämpeln att här går det rätt till.

Utskottet har också fått en skrivelse så sent som på mötet vi hade i dag. Där finns en person som säger att de har köpt av ett företag och är jättenöjda. Använder man bara den modellen går det hur bra som helst.

Vi måste också peka på byggproducenterna, bostadsutvecklarna. Vad har de för ansvar? Det här har uppstått i en situation när det byggdes väldigt mycket till stor del på spekulation. Då fanns det företagare som gick in med lycksökande i detta, kanske övertrasserade sitt konto något, och tryckte fram detta.

Vi ser också att det segmentet har minskat. Det säljs inte lika mycket på ritning nu som det gjorde tidigare. Det har också att göra med den tidsanda vi var i. Det är ett fenomen som uppstår på grund av att vi fick ett väldigt stort utbud just i det segmentet.

Då är frågan: Är det här ett problem som har varit känt under decennier som har varit akut? Nej, det är ett ganska nytt fenomen. Jag säger inte att regeringen inte skulle ha agerat, för vi ställer upp på tillkännagivanden. Men jag tycker att det är viktigt att vi är noga med att när vi går fram med lagstiftning så lagstiftar vi rätt.

Jag är rädd för att en alltför pressad och forcerad process skulle innebära att vi bara hamnar i nya problem. Men vi går med på tillkännagivandena och tycker att regeringen ska agera. Jag är kritisk mot att regeringen inte har agerat, absolut. Men jag tycker att man ska ha respekt för processen.

Man kan också fundera kring informationen som mäklarna bör ge. Ska vi behöva lagstifta för att mäklarna ska ge en bra information till dem som de har en affärsuppgörelse med, det vill säga sina kunder? Ska man inte sköta det från mäklarsidan? Jag tycker det.

I deras utbildningar kan man absolut lägga in mer om till exempel det nyproducerade. Det är inte omöjligt. Det kan man ta tag i nu. Det behöver man inte sitta och vänta på en lagstiftning om. Mäklarsamfundet skulle här kunna ta ett steg framåt och göra mer. Det finns många fler aktörer än riksdagen och lagstiftningen på den här marknaden. Det är precis som Ola Johansson säger: Hur långt ska vi gå? Var går gränserna?

Jag delar helt Ola Johanssons ingång i frågan om något slags förlustskydd. Det är klart att man ska ha ett skydd om det är bedrägligt beteende, precis som i andra finansiella marknader och transaktioner, när man har lurat på någon en fond eller liknande. Men går man in i bostadsrättsmarknaden gör man det prismässigt med en risk.

Det är inte så att bostadsmarknaden är skyddad mot prisnedgång. Där är Ola Johansson inne på något viktigt. Hur långt ska konsumentskyddet gå? Hur långt ska vi strypa möjligheten så att vi inte minskar bostadsutbudet? Jag tycker att det är en jättesvår fråga. Jag har inte alla svar. Regeringen jobbar på att ta fram dem. Därför går vi med på tillkännagivandet.

Jag tycker att debatten är bra och viktig. Jag kan bara bekräfta mycket av det som är sagt. Problemet ser ut som det i mångt och mycket beskrivs, med något undantag för Larry Söders kanske något rigida hållning till hur regeringen ser på frågan. Men i övrigt är debatten bra, och så försöker vi att gå framåt i detta.

Anf. 9 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Vi ska inte ta fram något som är pressat och forcerat, sa Ola Möller. Det är komplexitet i detta, sa Ola Möller. Hur långt ska vi gå, sa Ola Möller?

Utredningen var färdig 2017. Tre år efteråt tycker jag inte är pressat. Jag tycker inte att det är forcerat. Frågan är komplex. Men regeringen måste ha någon uppfattning om vägen framåt och hur man vill göra.

Då är den normala gången att regeringen lägger fram de delar som man tycker behöver förändras, och så får vi diskutera i riksdagen och besluta.

Jag är medveten om att jag som kristdemokrat inte får igenom hela mitt paket som jag vill. Men regeringen måste ha en uppfattning om man tycker att frågan är tillräckligt intressant och tillräckligt nödvändig att hantera.

Jag tolkar Ola Möller som att han menar att det här kanske är ett problem som är övergående. Man inväntar hur det går i framtiden, och man vill därför inte lägga fram någon proposition.

Om det nu är så att jag har uppfattat Ola Möller fel skulle jag vilja att Ola Möller är tydlig med det. Jag vill också fråga Ola Möller: Vad gör Socialdemokraterna i civilutskottet för att påverka sina regeringskamrater att ta fram detta?

Socialdemokraterna i civilutskottet och Ola Möller och jag har exakt samma uppfattning i den här frågan. Vi har ett tillkännagivande som påvisar vart vi vill. Men vårt problem är gemensamt, att regeringen inte lägger fram några förslag.

Jag vill veta: Vilket tidsperspektiv har vi? Vilka avgränsningar gör man? Jag uppfattar att man inte kan lägga fram alla förslag. Men några

förslag måste man ändå tycka är nödvändiga och lägga fram på riksdagens bord för att lösa problemet.

Anf. 10 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Larry Söder kommer inte att få ett datum av mig, såklart. Givetvis för vi socialdemokrater i civilutskottet ständiga diskussioner med regeringen i frågan. Men utmaningen som vi sitter med är att frågan är komplex.

Vi har också en verklighet att hantera. Den verkligheten har gjort att det har kommit ganska många saker emellan. Vi har en pandemi som pågår som har fördröjt detta. Utredningen kom 2017 och hamnade så att regeringen kanske kunde börja jobba med den 2018.

Då kan jag bara hänvisa till Larry Söders tidigare kollega Stefan Attefall. Han har själv sagt att en av anledningarna till att de inte har kommit fram i frågan med hyresrättsregister, som också har debatterats inom vårt område, var att tiden tog slut. Det blev för jobbigt. Man hann inte med det före valet.

Det är så, och det vet Larry Söder om, att när det kommer produkter sent under en mandatperiod blir det ofta en fördröjning. Sedan hade vi dessutom ett år i början på den här perioden när det inte var regeringens budget som gällde, vilket också försvårade den här typen av processer.

Dessutom är det pressat på Justitiedepartementet. Det finns mycket som blir beroende av vad som händer härinne. Den tillkännagivandebingo som dina partikamrater sysslar med till exempel i justitieutskottet gör det inte lättare för civilutskottets frågor att komma fram.

Det ska i fråga efter fråga ges ett tillkännagivande. Om inte allt är gjort som Kristdemokraterna vill är regeringen senfärdig. Där har ni också ett ansvar i vad ni vill prioritera. Den bild som Larry Söder målar upp är lite förenklad kanske även här.

Anf. 11 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Jag vill nog hävda att riksdagen i sin stora vishet riktar tillkännagivanden när den anser att det är bra och nödvändigt att tala om för regeringen vad som är viktigt. Tyvärr tycker inte regeringen att samma saker är viktiga, och därför dras det i långbänk.

Någon sifferbingo på tillkännagivanden finns inte i riksdagen. Jag vill nog påstå att vi alla partier är seriösa. Man hanterar tillkännagivanden utifrån att man tycker att det är viktiga saker.

Vi är med på dessa två tillkännagivanden i detta ärende just för att det är viktigt. Vi tycker att det har gått alldeles för lång tid sedan 2017 och att regeringen inte har gjort någonting.

Vi hade ett tillkännagivande även i våras i ett av ämnena. Man kan tycka att det kanske är lite övermaga att lägga fram ett tillkännagivande till. Men det är för att vi inte ser att det händer någonting. Uppenbarligen tycker socialdemokraterna i civilutskottet precis likadant.

Min fråga till Ola Möller är fortfarande: På vilka sätt påverkar ni regeringen att lägga fram förslag utifrån de tillkännagivanden som finns? Kan vi andra partier på något sätt hjälpa till så att det forceras fram?

Nu har komplexiteten fått tre år på sig. Då borde vi på något sätt komma framåt. Vi andra partier tror jag säkerligen hjälper till med både argu-

Prot. 2020/21:34
12 november

-----
*Riksrevisionens
rapport om konsument-
skydd vid köp av
nyproducerade
bostadsrätter*

ment och möten ifall det skulle behövas för att kunna hjälpa er att övertyga regeringen om att detta är nödvändigt.

Det handlar inte om sifferbingo. Det handlar om hundratusentals människor som köper en nyproducerad bostadsrätt och inte har samma konsumentskydd som vi allihop anser att de borde ha.

Anf. 12 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Larry Söder har helt rätt i att det riktades ett tillkännagivande i våras. Sedan kom det en verklighet; vi har att hantera en pandemi. Man kan då tycka att regeringen, som Larry Söder säger, ska forcera fram en produkt. Men detta kan inga möten i världen förändra.

Sedan uppskattar jag givetvis Larry Söders uppriktiga vilja att hjälpa till. Både jag och Larry Söder har suttit i samtal om det här med branschen, och jag tycker att vi har ett konstruktivt samtal. Jag uppskattar Larry Söders ambitioner i detta. Det har hänt saker, och det händer saker. Pantbrevsfrågan är en sådan, där det börjar röra på sig. Minoritetsskyddsfrågan är också en sådan fråga. Beskrivningen är alltså inte riktigt korrekt.

Dessutom självreglerar branschen, vilket jag uppskattar och tycker är bra. Fördelen med en självreglering, om den fungerar, är att den lagstiftningsprocess som ska till blir mindre komplex, och vi behöver vara mindre ingripande. Det ger aktörerna, framför allt bostadsutvecklarna men kanske också mäklarna, friare händer när det gäller att få en bättre fungerande marknad.

Det finns flera krafter i rörelse här, och att forcera fram en produkt, som Larry Söder säger att vi ska göra, är kanske inte det bästa. Ibland får man ha lite is i magen också.

För att ytterligare förstärka att vi såklart vill ha detta går vi med på tillkännagivandet i detta fall. Men ta justitieutskottet, där 18 tillkännagivanden har gjorts i vapenfrågan. Är det att prioritera? Nej, det är det inte. När vi belamrar Justitiedepartementet, med en begränsad budget, med tillkännagivande efter tillkännagivande som alla ska återredovisas hit till riksdagen blir det trångt på Justitiedepartementet. Och då blir den här typen av frågor lidande, vilket är beklagligt.

Jag delar Larry Söders ambition och vilja att vi ska ha ett bra konsumentskydd och en väl fungerande marknad i det här sammanhanget.

Anf. 13 JOSEFIN MALMQVIST (M):

Fru talman! Sverige behöver fler bostäder. Bostadsköerna är just nu längre än någonsin tidigare i Sverige. Så sent som i dag kom en ny Sifundersökning, där man konstaterade att 1 procent av svenska folket är nöjda med regeringens bostadspolitik. 1 procent – låt det sjunka in!

Vi behöver en ny bostadspolitik i Sverige. Vi behöver fler bostäder, men vi behöver också ordning och reda så att konsumenterna vågar köpa nybyggda bostäder.

Riksrevisionen har granskat skyddet vid köp av nybyggda bostadsrätter och konstaterar att regeringen inte heller på detta område gör tillräckligt för att säkerställa att köparnas intressen tillvaratas.

Som konsumenter är vi vana vid att vi har grundläggande rättigheter. Vi har ett grundläggande skydd. Men när det gäller nyproducerade bostadsrätter är köparen i princip oskyddad. Det är som min kollega Lars Beckman uttryckte det: Att köpa en bostad är inte som att köpa korv. Det

är någonting annat. Detta är en stor och viktig investering för många personer i Sverige, och då är vi från politikens sida skyldiga att säkerställa att det finns ett fullgott skydd för detta. Det är helt uppenbart att det saknas i dag.

Riksrevisor Helena Lindberg riktade i samband med att Riksrevisionen presenterade sin granskning skarp kritik mot regeringen. Hon menade att man måste se över lagstiftningen så att konsumentskyddet fungerar lika bra vid köp av nyproducerade och nybyggda lägenheter som det gör på andra marknader.

Den som köper en nybyggd bostadsrätt har till exempel små möjligheter att hävda sin rätt vid förseningar eller andra brister. Vi ser att man saknar insyn i viktiga beslut om bostaden och föreningen. De som drabbas har små möjligheter att kräva rättelse, förutom att försöka häva förhandsavtalet. Men vi vet att det riskerar att bli väldigt kostsamt och leda till en utdragen rättsprocess med risk för höga rättegångskostnader.

Riksrevisionen har kommit med en lång rad rekommendationer, men regeringen tycker fortfarande att det som finns räcker. Vi hörde också Ola Möller, som i sitt anförande tyckte att man väl kan gå med på ett tillkännagivande.

Men var är ledarskapet? Jag reagerar faktiskt kraftigt på Ola Möllers förakt i denna kammare för riksdagen som beslutsinstans när han uttrycker sig på det här sättet och talar om tillkännagivandebingo och om att belamra departementet med tillkännagivanden.

Mina damer och herrar! Detta är en folkvald församling i Sverige. Vi fattar beslut som vi förväntar oss att regeringen förhåller sig till och verkställer. Jag måste säga att detta förakt är häpnadsväckande.

Vi tycker att det här är fel. Vi tycker att vi måste ta vårt ansvar från politikens sida. Därför har vi här i riksdagen nu drivit på för att köra över regeringen. Vi delar inte regeringens uppfattning. Vi har samlat en majoritet här i dag som ansluter sig till de två förslag till tillkännagivanden som jag ser fram emot att få rösta ja till här senare i eftermiddag.

Nu behöver regeringen återkomma. Den behöver återkomma med förslag för att stärka konsumentskyddet vid försenade bostadsrättsprojekt och säkerställa att köpare får en tillräcklig och anpassad information om riskerna inför ett köp. Dessutom vill vi förtydliga mäklarnas och bostadsutvecklarnas roller och informationsansvar. Det tycker vi är rimligt.

Sverige behöver fler bostäder, och vi har ett ansvar för att säkerställa att ordning och reda gäller på bostadsmarknaden så att fler vågar köpa en nyproducerad lägenhet.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 14 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! Vi diskuterar och debatterar i dag Riksrevisionens rapport om konsumentskydd vid köp av nyproducerade bostadsrätter.

Riksrevisionen har kommit med sin granskning av konsumentskyddet vid köp av nyproducerade bostadsrätter. Slutsatsen är att regeringen inte har gjort tillräckligt på området för att säkerställa köparnas och konsumenternas intressen.

Vi känner till vikten av att vi har en trygg och säker bostadsmarknad i Sverige i dag. Om vi inte får en tillräcklig översyn på det konsumentpolitiska området kommer det i förlängningen att leda till att färre är intresse-

rade av att ingå köp i den här formen. Tilltron är viktig för att stärka marknaden för konsumenterna.

Folk förlitar sig i dag, med rätta, på att det finns en bra lagstiftning kring olika former av köp i Sverige, till exempel vid köp av nyproducerade bostadsrätter. Självklart har varje privatperson ett stort eget ansvar, men när vi pratar privatpersoner tycker jag också att det är viktigt att konsumenterna skyddas i större utsträckning. Man har inte samma förutsättningar att förstå sig på de avtal man ingår även om man har sitt ansvar för det.

Det är viktigt att vi i detta sammanhang tar till oss att konsumenterna förlitar sig på en trygg lagstiftning på området. Vi vet att branschorganisationen i dag jobbar mycket med att få till trygga avtal när det gäller nyproducerade bostäder som man inte kan få tillträde till på en gång. Det är viktigt att detta arbete fortgår i kombination med att vi från lagstiftarens sida också ser över detta. Vi ställer oss bakom utskottets förslag till förtydligande när det gäller att stärka konsumenternas roll på bostadsmarknaden.

Köparna ingår i en framtida bostadsrättsförening. De har i det läge då de ingår avtalet begränsad möjlighet att påverka bostadsrättsföreningens beslut och att i efterhand kräva rättelser. Det här kan såklart leda till en rad olika ekonomiska konsekvenser, till exempel avgiftshöjningar och andra kostnader i bostadsrättsföreningen.

När förhandsavtal tecknas finns det inte heller några krav på en konsumentanpassad information, till exempel när det gäller prisnedgångar. Fastighetsmäklarlagen är inte anpassad efter den förmedling av nyproduktion som vi ser i dag på marknaden. Uppgifter om entreprenörer, förutsättningar för entreprenadkontrakt, bygglov och olika typer av risker och förseningar finns inte med på informationsområdet.

Det här är stora ekonomiska beslut, med stora ekonomiska konsekvenser för privatpersoner. Därför är det viktigt att vi får till en översyn på området. Jag är glad över att ett enigt utskott står bakom att se över de här frågorna.

Vi ställer oss bakom de föreslagna tillkännagivandena, där riksdagen uppmanar regeringen att återkomma med förslag för att stärka konsumentskyddet vid försenade bostadsrättsentreprenader, säkerställa att konsumenterna får tillräcklig information om risker inför köp och förtydliga fastighetsmäklarnas och bostadsutvecklarnas roller och informationsansvar på marknaden.

Med de orden, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 15 MALIN DANIELSSON (L):

Fru talman! Man säger ofta att köp av en bostad är livets största affär. Det är inte så konstigt. Oftast är det den dyraste investeringen man gör, och oftast görs bostadsköpet inför en stor förändring i ens liv. Man kanske flyttar hemifrån, flyttar ihop med någon, bildar familj eller utökar den med fler barn eller flyttar till mindre efter en separation.

I Sverige har vi en relativt unik bostadsform, bostadsrätten. Till skillnad från när du till exempel köper en nyproducerad villa saknar den som köper en nyproducerad bostadsrätt skydd i konsumentskyddslagstiftningen.

Att köpa en nyproducerad bostadsrätt skiljer sig dessutom en hel del från vår vanliga konsumtion. Ofta går det ganska lång tid från det att du tecknar ett förhandsavtal till att du verkligen flyttar in. Ska du dessutom sälja en bostad för att finansiera din nya bostad kan detta leda till problem. Den förväntade inkomsten vid försäljningen av din nuvarande bostad kan påverkas negativt av en vikande marknad. Uppskjuten inflytt i ditt nya boende kan leda till att du står utan bostad om du sålt din befintliga bostad och avtalat med den nya som flyttar in om inflytt utifrån ordinarie tidsplan.

I normalfallet uppstår inte dessa problem. Seriösa och långsiktiga bostadsaktörer är måna om att slutkunden har god insyn och information inför sitt köp och under hela byggprocessen. Branschen har till och med tagit fram en egen kvalitetsmärkning, Trygg BRF, för att stärka konsumentskyddet. Vi i Liberalerna tycker att det är bra när marknaden själv tar ansvar och tydliggör skillnaden mellan seriösa och mindre seriösa aktörer, men vi tycker att det finns ett behov av att stärka konsumentskyddslagstiftningen på området i alla fall.

Fru talman! Vi har kunnat följa ett antal uppmärksammande enskilda fall i medierna de senaste åren. Det är därför viktigt att regeringen nu utifrån Riksrevisionens rapport återkommer med förslag som stärker konsumentskyddet vid försenade bostadsrättsentreprenader, som säkerställer att konsumenterna får tillräcklig och anpassad information om riskerna inför ett köp och som ser till att fastighetsmäklares och bostadsutvecklarens roller och informationsansvar är tydliggjorda. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Slutligen: När regeringen ser över denna lagstiftning är det samtidigt väldigt viktigt att den nya lagstiftning som kommer på plats inte minskar bostadsrättsaktörernas möjlighet till finansiering. Fler måste kunna få efterfråga en bostad, och detta är en väldigt viktig bostadsform på dagens bostadsmarknad. Fler måste kunna få uppleva att sätta nyckeln i sin nya bostad och känna att livets största affär blev en bra affär.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 6 Ett ändamålsenligt minoritetsskydd i aktiebolag och ekonomiska föreningar

Civilutskottets betänkande 2020/21:CU3

Ett ändamålsenligt minoritetsskydd i aktiebolag och ekonomiska föreningar (prop. 2019/20:194)
föredrogs.

Anf. 16 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Ett ändamålsenligt minoritetsskydd i aktiebolag och ekonomiska föreningar kommer att bli resultatet av det beslut som riksdagen fattar senare i dag. Centerpartiet välkomnar det, speciellt då det bristfälliga konsumentskyddet har gett fritt spelutrymme för kriminella bedragare att kapa bostadsrättsföreningar för egen vinning, något vi har sett ske i bland annat Malmö. Nu blir det svårare för dem att motarbeta minoritetsägares

*Ett ändamålsenligt
minoritetsskydd i
aktiebolag och eko-
nomiska föreningar*

eller medlemmars insyn i ett aktiebolag eller en ekonomisk förening, som det rör sig om i de här fallen.

Om minst en tiondel av aktieägarna eller medlemmarna i en ekonomisk förening kräver det ska det genom Bolagsverkets försorg kunna utses en särskild granskare eller minoritetsrevisor som bevakar minoritetens intresse, utan att det behöver fattas ett beslut om det på en bolags- eller föreningsstämma. Granskaren ska vara lämplig och dessutom oberoende i förhållande till bolaget och dess ägare eller föreningen, dess styrelse och dess medlemmar, säger man.

För att detta inte ska göras av okynne föreslås det att den som ansökt i vissa fall ska bli ersättningsskyldig för de kostnader som uppkommit i föreningen eller bolaget. Det motverkar att särskild granskning används som påtryckningsmedel mot ett bolag eller en förening i de fall där granskningen är ”uppenbart obehövlig”.

I linje med vad som tidigare diskuterats om konsumentskyddet vid köp av nyproducerade bostadsrätter har vi här att göra med åtgärder som reglerar alla föreningar, nya som gamla. Vi kan konstatera att det finns en oro hos HSB, Riksbyggen och även bostadsrätternas intresseorganisation att det här blir för ingripande mot föreningarna.

Även Bolagsverket, som får det här ansvaret, ser svårigheter med oberoendet. De menar att just detta, att det kan vara svårt att hitta någon som är oberoende, kan användas av styrelser i syfte att förhålla tillsättandet av granskare. Det är ju föreningen eller bolaget som ska stå för kostnaden för granskningen, och bland annat av det skälet är det förståeligt om föreningen eller bolaget så långt möjligt vill undvika den. Just därför att det kan finnas legitima intressen hos båda sidor i en tvist behöver det finns regler om att det i vissa fall är den som begärt granskningen som ska stå för kostnaden.

Det är här, fru talman, som vi i Centerpartiet vill se en utvärdering. Väl medvetna om att det sker en löpnande utvärdering av nya lagar menar vi att det är domstolarnas tolkning av lagen som här behöver följas upp.

Det är hur begreppet ”uppenbart obehövlig” tolkas i domstol som avgör huruvida en minoritet känner att det är meningsfullt att begära en oberoende särskild granskare som nagelfar bostadsrättsföreningens ekonomi på blotta misstanken att det förekommit bedrägerier. Skulle det sedan visa sig att man haft fel måste man som privatperson vara orolig att det kommer en räkning för granskningen. Hur stora kostnader ska en bolags- eller föreningsstyrelse behöva lägga undan av medlemmarnas avgifter eller bolagets intäkter för att en tiondel bestämt sig för att motarbeta styrelsen och begära en granskning?

Fru talman! Centerpartiet välkomnar den här lagen, men vi ser svårigheter att tillämpa den. Därför yrkar vi bifall till vår reservation nr 1.

Anf. 17 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Detta är, precis som Ola Johansson säger, en väldigt viktig fråga. Den är påkallad av alla de hemska händelser som ägde rum i bland annat Malmö för en tid sedan, där bostadsrättsföreningar blev kapade av juridiska personer som ägde stora andelar av rösträtten i föreningarna.

Det är oerhört glädjande att hela riksdagen har engagerat sig i den här frågan. Det har till och med kommit ledamöter från andra utskott och deltagit i debatterna, bland annat från Centerpartiet, vilket jag tycker är fan-

tastiskt. Precis som vi debatterade nyss är det bra när vi kan vara eniga och sluta upp bakom en fråga. Då blir det också resultat.

Ett sådant resultat ligger på bordet här i dag. 10 procent av medlemmarna i en bostadsrättsförening ska kunna begära en granskning via en särskild granskare som ska vara oberoende, tack vare den här lagstiftningen. Det kommer att kunna göra skillnad.

Jag har respekt för Ola Johanssons oro kring tolkningen av de juridiska begreppen. Det blir inte alltid så att domstolarna landar i de tolkningar som vi här inne i kammaren hade tänkt att det skulle bli.

Men detta är en process som pågår löpande. Som vi vet från föregående ärende har vi också en riksrevision som tittar på sådana här saker. Jag hyser alltså inte den oro som Ola Johansson har för att detta på något sätt skulle falla mellan stolarna.

Jag tror att det är viktigt att låta detta ha sin gång. Men skulle det visa sig att vi hamnar i ett läge där lagen blir tandlös och folk med privatekonomisk risk inte vågar använda sig av den särskilda granskaren eller där föreningar måste sätta av stora summor pengar för att gardera sig mot olika mer eller mindre rättshaveristiska individer som försöker driva igenom något på en stämma måste vi givetvis revidera lagen. Det tror jag inte kommer att vara några problem, tack vare att detta är en fråga där vi är överens. Vi har ju varit överens om produkten, och kan vi då med våra tentakler identifiera att det finns ett problem har vi en god ingång i diskussionen och ett gott samtalsklimat. Då kommer vi också att kunna korrigera detta.

Jag känner alltså inte riktigt att C:s motion är motiverad men delar givetvis uppföljningsviljan i den här frågan.

Anf. 18 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! Ett ändamålsenligt minoritetsskydd i aktiebolag och ekonomiska föreningar är vad vi diskuterar. Man ska i den här frågan beakta att det faktiskt är 1,7 miljoner svenskar som i dag bor i bostadsrätt. Man har i de allra flesta fall lånefinansierat sitt bostadsköp, och bostäderna är ett stort privatekonomiskt värde.

Fastighetsägarna släppte för ungefär ett år sedan en rapport som visade att 12 procent av Sveriges bostadsrättsföreningar har utsatts för ekonomisk brottslighet under de senaste fem åren. Detta visar vikten av att vi stärker lagstiftningen på det här området på en rad olika sätt för att både stärka de privatpersoner som är medlemmar i en bostadsrättsförening och se till att samhället ska kunna fungera i stort.

De lagändringar som man syftar till här gäller både aktiebolag och ekonomiska föreningar. Bland annat innebär de att en särskild granskare eller minoritetsrevisor ska kunna utses av Bolagsverket. Utan att först behöva behandla frågan på en stämma ska man kunna ta fram en granskare för att granska föreningsekonomin. Man inför ny lagstiftning för att motverka att en majoritet bordlägger ett sådant ärende. Det krävs att 10 procent av medlemmarna i föreningen begär det för att det ska genomföras. Det är viktiga åtgärder som behövs efter det som vi har läst i medierna de senaste åren om vad som kan hända i en bostadsrättsförening och hur mycket det kan påverka de enskilda medlemmarna där. Lagändringen träder i kraft den 1 januari 2021.

Det finns flera exempel på hur bostadsrättsföreningar har blivit kapade och plundrade. Man har tillskansat sig ekonomiska medel genom att ta över bostadsrättsföreningar. Ett exempel är bostadsrättsföreningen Ida i Malmö, där man tillskansade sig 250 miljoner kronor under en tvåårsperiod. Det ledde givetvis till höjda hyror och minskat marknadsvärde för dem som äger bostadsrätterna. De kanske inte ens har möjlighet att göra sig av med sina bostadsrätter. Det är en ytterst allvarlig situation som man verkligen behöver beakta i sammanhanget.

Detta har gjort det möjligt för den organiserade brottsligheten att få tillgång till nya ekonomiska medel, och det får också som konsekvens att bostadsområden förslummas i och med att bostadsrättsföreningarna inte underhålls på det sätt som skulle ha varit fallet i en förening där man verkligen har ett intresse för sin egen bostad.

Detta är allvarligt på många vis, både för samhället och för enskilda personer. Vi behöver såklart följa utvecklingen efter införande av lagförslaget, så att det ger tillräckligt ekonomiskt skydd och inte påverkar föreningarna negativt när det gäller det ekonomiska. Vi kommer givetvis att återkomma till riksdagen med förslag på en utredning om ny lagstiftning om det finns skäl till det efter en granskning av hur den nya lagen fungerar efter att den har trätt i kraft.

Sverigedemokraterna ställer sig bakom utskottets förslag till beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 7 Fortsatt giltighet av lagen om vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa

Utbildningsutskottets betänkande 2020/21:UbU5

Fortsatt giltighet av lagen om vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa (prop. 2019/20:182) föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 9.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.05 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Den svenska coronastrategin

-----
*Statsministerns
frågestund*

Anf. 19 ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Corona drar nu in över stora delar av Sverige igen. Smittspridningen ökar dramatiskt både här och i andra länder. Då måste vi samla ihop oss och samarbeta oss igenom krisen igen, samarbeta mellan riksdag och regering, mellan regering och opposition, mellan staten, kommunerna och regionerna. Det är tid att hjälpas åt, inte att peka finger.

Därför var det inte helt imponerande att höra socialministern i Sveriges Televisions *Uppdrag granskning* skylla vårens haveri med coronatestning på landets hårt arbetande regioner. Det är ovärdigt, för det var inte sant. Och i kris tar man ansvar och leder, i kris svär man sig inte fri från ledarskap. Jag förutsätter att det var sista gången vi hörde sådant.

Men för att kunna samarbeta och hjälpas åt måste man veta vad som är strategin, och den är just nu inte helt uppenbar. Det kommer dubbla budskap om vad som gäller, olika signaler från vecka till vecka, lättade nationella restriktioner om folksamlingar ena dagen som motsägs av hårdare regler andra dagen.

På gårdagens möte ställde jag frågan vad som egentligen är den svenska strategin och vilken analys som just nu ligger bakom den strategin. Jag fick då svaret: att göra rätt sak vid rätt tillfälle. Med all respekt, det är aldrig en dålig idé att göra rätt sak vid rätt tillfälle, men det är en förutsättning för framgång i alla strategier. Den ger mycket lite vägledning just nu.

Jag ställer därför frågan igen: Kan Stefan Löfven inför riksdagen förklara den svenska strategin just nu? Och vad är planen framåt?
(Applåder)

Anf. 20 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är inte svårt, eftersom det är samma huvudstrategi som vi har haft hela tiden.

Målsättningen är att begränsa smittspridning och skydda liv och hälsa. Det måste vara det viktigaste målet. I detta ingår att se till att svensk hälso- och sjukvård har de resurser som behövs. En del i strategin är också att lindra följdverkningar för företag och löntagare, att hålla igång samhällsviktig verksamhet, som kan vara transporter och livsmedelsförsörjning, och att lindra oro med bra information.

Valet att sedan fatta rätt beslut vid rätt tidpunkt görs just utifrån denna strategi. Huvudstrategin gäller. Men sedan förändras verkligheten under en pandemisk gång, och då måste vi naturligtvis fatta beslut utifrån detta.

Man lär sig under en pandemisk gång. Det är en stor skillnad på kunskap nu i till exempel sjukvården mot när pandemin började. Det är klart att då kommer det nya beslut och att man ibland får justera beslut. Så måste det vara. Men huvudstrategin är precis densamma, och jag tycker naturligtvis att den är helt rätt.

Vad kräver den här situationen? Hur vi gör med nationella, lokala och regionala beslut för att se till att den sociala distanseringen hålls är en huvudfråga nu. Det är av det skälet som regeringen föreslår förbudet mot försäljning av alkohol efter klockan 22, för vi vet att den typen av platser säkert är en del av, inte hela, problemet med smittspridning.

Att vi tidigare tog bort förbudet mot besök på äldreboenden berodde på att 86 000 äldre människor hade haft en mycket, mycket svår situation under lång tid, och vi ville försöka ge dem en möjlighet till ett bättre liv.

Anf. 21 ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag sa i inledningen av pandemin att vi måste testa, smittspåra och isolera dem som är sjuka och smittade, så att inte landets äldre får bära den samlade kostnaden av total isolering och ensamhet. Det var det bärande skälet för att snabbare än vad Sverige lyckades med få igång en riktigt bred testning. Där har vi nu kommit en bra bit på väg.

Jag tror inte att någon misstror regeringens eller statsministerns avsikter. Men jag tror att många tycker att det råder otydlighet, en betydande otydlighet. Ena veckan lättar man på flera restriktioner och skickar signalen att nu är nog det värsta över. Andra veckan säger man att vi nu har lokala klusterutbrott med mycket lokala restriktioner som nu täcker en stor majoritet av landets regioner, och fler står på kö. Sedan lägger man till ett nationellt förbud mot sena krogkvällar. Jag tror att det kan upplevas lite otydligt hur regeringen ser på läget.

Anf. 22 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Ja, testning och smittspårning är naturligtvis en central del. Det är därför som vi har anslagit över 9 miljarder för precis detta ändamål i ett samarbete och ett avtal med regionerna för att det ska fungera bättre. Den senaste siffran tror jag är uppe i 233 000 testade på en vecka. Det är nog väl i nivå med vad andra länder gör. Det är i nivå med vad till exempel Tyskland gör.

Vi behöver förbättra detta ytterligare. Det kräver då en genomgång av infrastrukturen, inte minst laboratedelen som fortfarande är en flaskhals. Där krävs det bland annat bättre samarbete mellan regionerna och de privata som kan utföra detta.

Det stämmer att de lokala restriktionerna täcker många nu. Folkhälsomyndigheten säger att det nu kommer lokalt bestämda råd. De kommer också närmare människor och efterlevs kanske ännu bättre än de centralt beslutade råden.

Invandring och pensioner

Anf. 23 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Statsministern! Häromveckan kom ett nytt pensionslarm. För en stor del av dagens 65-åringar kommer 40 års arbete inte att löna sig. Inte ens med det nya pensionstillägget kommer de att få mer i pension än till exempel invandrare som inte har arbetat en enda dag i Sverige. En så stor andel av pensionspengarna går till dem som aldrig arbetat i Sverige att de som faktiskt har arbetat till och med straffas med lägre pension än de som inte har arbetat. SPF:s beräkningar visar att tre av fyra svenska pensionärer kommer att få en pension som är sämre än grundskyddet, trots det nya tillägget och trots den aviserade skattesänkningen.

Min fråga, fru talman, till statsministern är: Varför prioriterar Stefan Löfven invandring framför de svenska pensionärer som har betalat skatt under ett långt arbetsliv i Sverige?

(Applåder)

Anf. 24 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är en konstig retorik. Under vår regeringstid har pensionärernas inkomst faktiskt ökat rejält, betydligt mer än inflationen.

Vi sänker den orättvisa skatten för pensionärer, alltså den högre skatt på inkomst för pensionärer som Sverigedemokraterna bidrog till att införa. Vi tar bort denna skillnad, för det tycker vi är vettigt.

Vidare höjer vi pensionstillägget. Enligt Pensionsmyndighetens nuvarande beräkningar ökar både grundpensionen och inkomstpensionen nästa år. Hur det blir med premiepensionen vet vi inte riktigt; vi får se hur börsen utvecklas under hösten. Det är dock ingen tvekan om att landets pensionärer har fått högre inkomster under vår tid.

Dessutom har regeringen också infört kostnadsfri primärvård för äldre över 85, förbilligat tandvården och sett till att det byggs fler äldreboenden.

Pensionärernas villkor har stått i centrum för vår politik eftersom vi menar att man ska ha det bra på ålderns höst. Därför har vi sett till att pensionärerna får det ekonomiskt bättre, och vi vill att de ska fortsätta att få det bättre.

Anf. 25 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Nu gällde min fråga det faktum att trots de förbättringar Stefan Löfven talar om kommer tre av fyra svenska pensionärer att få en pension som är lägre än grundskyddet – detta enligt SPF:s beräkningar.

Man kan såklart tala om allt bra man har gjort, men trots detta kommer som sagt villkoren att vara sämre. För många kommer de att vara sämre än för människor som inte har arbetat en enda dag i vårt land.

Tycker Sveriges statsminister att detta är rimligt? Jag tycker inte det.
(Applåder)

Anf. 26 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är ju det jag säger: Vi har sett till att inkomsten har ökat. Jag vet inte var uppgiften att tre av fyra skulle ha lägre pension än grundskyddet kommer från.

Vi har ökat grundpensionen, och de som har arbetat ett helt yrkesliv får nu tack och lov pensionstillägget. Dessa 5 000 kronor om året i skattade pengar kommer att göra mycket för dem. Det är ett betydelsefullt tillskott.

Jag kommer inte ihåg det exakta beloppet, men sedan vi tillträdde har pensionärerna fått ett betydande realt tillskott.

Vi kommer att fortsätta att se till att pensionärerna får bättre ekonomiska villkor men också bättre villkor på andra sätt, för pensionärerna är värda både en bra äldreomsorg och god ekonomisk trygghet.

Det är få, vill jag påstå, som inte kan se att pensionärerna har fått mycket bättre ekonomiska villkor under den tid som vi har lett regeringen.

En effektiv pandemilag

Anf. 27 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Det har gått åtta månader sedan coronapandemin slog till mot Sverige, och den har slagit hårt. I stort sett alla har påverkats på något vis, inte minst av de begränsningar som har införts under tiden. Begräns-

ningar är nödvändiga för att bekämpa smittspridning, så är det. Men de måste vara effektiva, förutsägbara och rättvisa.

Det som förvånar mig och Centerpartiet är att regeringen trots att det har gått åtta månader inte har sett till att få en effektiv pandemilag på plats utan använder sig av ordningslagstiftningen, en lagstiftning som har ett helt annat syfte än att bekämpa smittspridning.

Detta har lett till att operaföreställningar belagts med samma begränsningar som fotbollsmatcher trots att det är helt olika smittspridning det rör sig om. Det har gjort att nöjesparker måste hålla stängt medan djurparker får vara öppna trots att det med all sannolikhet är exakt samma smittspridning på dessa.

Det här är bara två exempel; det finns ytterligare ett antal exempel som visar att denna lagstiftning inte fungerar när det handlar om att bekämpa smittspridning.

Det är ett stort problem att vi inte har skaffat oss ett effektivt verktyg i smittbekämpningen.

Det är också ett stort problem eftersom det minskar människors förtroende för de politiskt fattade besluten. Man förstår inte logiken. Varför gäller det ena här och det andra där? Det drabbar kultur och idrottsliv, och inte minst kostar det pengar för samhället och staten.

Min fråga till statsministern är: Varför har vi efter åtta månader ännu inte fått en effektiv pandemilag på plats?

Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag uppfattar att frågan har två delar.

Den ena rör de åtgärder som vidtas och som Anders W Jonsson tycker är rätt. Det måste göras begränsningar under en pandemi, vilket påverkar kultur, idrott och så vidare. Vi kan alltid diskutera vilka åtgärder som är rätt, men att det behövs åtgärder tror jag ingen ifrågasätter. Oavsett om vi hade haft en pandemilag eller inte hade vi behövt besluta om åtgärder som begränsar vardagen för att skapa social distansering.

Den andra delen rör pandemilagen, och arbetet med den pågår för fullt. Men som alla här i salen vet måste en lagstiftning föregås av utredning och beredning innan den läggs på riksdagens bord. Det var därför regeringen bad riksdagen om ett särskilt mandat, ett bemyndigande, under tiden utan pandemilag. Vi fick det, men sedan visade det sig att vi inte behövde använda det så mycket. Kanske var det inte så effektivt som alla först trodde.

Vi kan inte hasta fram ett lagförslag att lägga på riksdagens bord innan det är utrett och berett, men arbetet pågår och ska göras så snabbt som möjligt. Men även med en pandemilag hade vi behövt ta obekväma beslut vad gäller begränsning av folksamlingar eller förbud mot alkoholförsäljning.

Som sagt, arbetet pågår och görs så snabbt möjligt, men det måste göras grundligt enligt den grundlag vi har att förhålla oss till.

Anf. 29 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Den avgörande skillnaden är att man nu använder ett otroligt trubbigt instrument, ordningslagen, som slår lika för all verksamhet oavsett hur stor risken är att smitta sprids eller vilka andra möjligheter som finns att vidta åtgärder. Det är detta som gör att det blir sådana problem.

Ta de exempel jag nämnde med olika regler för djurparker och nöjesparker men samma regler för operaföreställningar och fotbollsmatcher.

Regeringen borde ha använt dessa åtta månader till att få ett effektivt instrument, en effektiv lagstiftning på plats så att vi faktiskt kunde bekämpa smittan.

Jag hävdar att vi inte gör det lika effektivt i dag som vi skulle ha gjort om vi i likhet med andra länder hade haft en pandemilag.

Det är bra att det tre dagar efter att Centerpartiet väckte ett utskottsinitiativ i socialutskottet kom ett pressmeddelande från regeringen om att man ska börja ta fram en pandemilag. Men det måste ske snabbt. I andra lägen har man snabbt kunnat ta fram en lagstiftning, och nu är det också snabbt som gäller.

Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det stämmer att ordningslagen har uppenbara nackdelar, och det är precis därför vi arbetar med att förändra lagen. Det är lätt att säga att det måste ske snabbt; det kan alla göra. Men vi måste följa det beredningstvång vi har enligt grundlagen.

Det handlar om att begränsa människors frihet. Vi kan inte bara göra begränsning och sedan se hur det går. Det måste utredas, beredas och diskuteras innan ett förslag läggs på riksdagens bord. Ett dåligt berett förslag tror och hoppas jag att riksdagen säger nej till, så detta bereds nog.

Det är viktiga värden som står på spel. Det är viktigt att effektivt begränsa smittspridningen, men vi måste också stå upp för grundläggande värden i samhället. Det är denna balans som behandlas just nu. Vi gör det så snabbt vi kan, för vi har ingen anledning att vänta. Men det måste göras ordentligt.

Anställningstryggheten

Anf. 31 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! I våras kunde vi se att otrygga anställningar och arbete på timmar ledde till att coronaviruset spreds snabbare på landets äldreboenden, och häromdagen fick vi rapporter om att en stjärnkock har utsatt anställda för övergrepp. Det är svårt att säga ifrån om man inte har en trygghet i sin anställning. Det borde vara uppenbart för statsministern att det som behövs på svensk arbetsmarknad är mer trygghet, inte mindre.

I dag finns ett avtal mellan två av tre parter på arbetsmarknaden. En och en halv miljon LO-medlemmar är inte med därför att avtalet är för dåligt för dem. Nu är frågan hur regeringen ska gå vidare. Det borde vara självklart att alla parter är med vid en förändring av lagstiftningen, för den gäller alla personer. Oavsett om du är civilingenjör eller undersköterska kommer en ny lagstiftning att träffa dig.

Om regeringen går fram utan att alla parter är med har Vänsterpartiet inte längre förtroende för statsministern. Där går vår röda linje. Stefan Löfven vet att det inte går att driva igenom lagstiftningen utan LO:s stöd. Jag vill höra från Stefan Löfven att han inte kommer att försöka göra det heller, så att vi kan gå vidare och fokusera på att lösa de riktiga problemen på svensk arbetsmarknad.

Kan Stefan Löfven ge besked i dag om att han inte kommer att köra över LO i frågan om anställningstryggheten?

Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Med all respekt: Det har vi ju redan sagt. Både arbetsmarknadsministern och jag har sagt att en lagstiftning på arbetsmarknaden ska fungera för hela arbetsmarknaden, oavsett om man är privat eller offentligt anställd och oavsett om man är akademiker, tjänsteman eller arbetare. En förutsättning för en process med lagstiftning är att ha med alla inblandade.

Nu har vi en överenskommelse mellan två parter som LO har sagt nej till. Det är den överenskommelse som finns att arbeta med, och nu ska den tas vidare i stället för den tidigare utredningen. Nu är detta huvudspåret. I den här processen ska alla vara involverade och lägga fram sina synpunkter, och sedan får vi se var det slutar. Jag har ingen exakt tidtabell, men det blir någon gång framåt våren. Man måste få utreda det. Det blir inte i en form som liknar den tidigare utredningen, men det blir en utredning för att komma fram till en departementsskrivelse.

Processen ska påbörjas. Vi ska skriva direktiv till den, och sedan ska alla vara med där. Förutom arbetsmarknadens parter blir det säkert Arbetsdomstolen, Medlingsinstitutet och andra som också vill vara med och tycka. Låt oss samla in så mycket kunskap som möjligt och arbeta och processa fram ett förslag som kan läggas på riksdagens bord och fungera för hela arbetsmarknaden.

Anf. 33 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Förstår jag statsministern rätt, att han inte kommer att gå fram med ett förslag till riksdagen utan att det stöds också av LO? Är det så att LO kan framföra och få sina krav tillgodosedda, till exempel att ta bort staplingen av visstidsanställningar och få bort missbruket av hyvling? Är det så jag ska förstå statsministerns svar?

Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Exakt vad slutresultatet blir måste processen får visa, men där är LO med. Det är klart att det är så. Det ska läggas fram ett förslag som fungerar och som alla känner skulle fungera också för dem.

Nu har PTK antagit det hela, men det kan säkert finnas olika uppfattningar om vad som bra eller mindre bra även bland förbund inom centralorganisationer.

Låt oss nu ta den här tiden, se till att vara så pragmatiska och konstruktiva som möjligt från olika håll och ta fram ett förslag som kan läggas på riksdagens bord – en ny arbetsmarknadslagstiftning som fungerar för hela arbetsmarknaden. Detta förutsätter en aktiv medverkan av alla parter.

Yttrandefrihet och islamistiskt våld

Anf. 35 EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Europa har skakats av en våg av islamistiskt våld. Mordet på den franske läraren Samuel Paty har följts av terrordåd mot kristna i Nice och terrorskjutningen i Wien. Skälet är vår yttrandefrihet, den yttrandefrihet som Samuel Paty försökte lära ut och som Emmanuel Macron har försvarat. Macron har använt sin yttrandefrihet. Han har uppmanat till att kalla den ondska som drabbat Frankrike vid dess rätta namn: islamistisk

separatism. Det är inte islam, för det är inte muslimsk tro i sig som är problemet utan våldsbejakande sekter.

Jag instämmer i Stefan Löfvens uttalande om fördömandet av mordet på den franske läraren, men, särskilt i ljuset av Macrons uttalande, kan jag inte låta bli att notera att statsministern inte nämnde ondskan vid namn. Han lät bli att nämna den radikala islamismen.

Mordet på Paty var framhetsat inom de islamistiska parallellsamhällen som existerar i Frankrike. Patys mördare kände honom inte, hade inga barn på skolan, hade inte sett karikatyren och bodde i en annan del av Frankrike. Mördaren hetsades till handlingen.

Även i Sverige finns islamistisk separatism. Hundratals personer lämnade Sverige för att ansluta sig till IS, och många hörde hemma i samma stadsdelar.

Min fråga till statsministern är: Kan en samhällskunskapslärare på varje skola som finns i Sverige visa samma karikatyrer som den franske läraren Paty visade utan att riskera liv eller lem?

Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Ja, en svensk lärare ska kunna göra det.

Det är viktigt att hela samhället visar sitt stöd för lärarna, oavsett vilken situation det är. Självfallet måste vi stå upp för vår yttrandefrihet och aldrig någonsin acceptera att någon vill begränsa den, eller någon annan frihet heller för den delen, därför att våldsbejakande eller radikaliserade människor tror sig kunna ta över rätten att bestämma vad vi får säga eller inte säga. Nej, det är aldrig acceptabelt.

Vi måste stå upp för yttrandefriheten i skolan såväl som i samhället i stort. Lärarna ska naturligtvis känna detta stöd. De ska ha det – ja. Vi har inte sett några tecken på att de inte kan det, men jag vet att det finns problem också i svensk skola med att elever ifrågasätter. Vi har inte sett några tecken på våldstendenser, men det är ifrågasättanden. Då ska lärarna känna stöd, och därför har Skolverket inrättat en stödmekanism för att lärare ska kunna ta den typen av diskussioner, som kan vara ganska svåra.

Vi har också tagit del av ett material som jag nu inte kommer ihåg namnet på men som är utvecklat inom ramen för EU-samarbetet just därför att det är många länder som ser det här problemet. Nu måste vi se till att få ett stöd, en vägledning och en ledstång för exempelvis lärare som behöver ta diskussionen i lektionssalen.

Ja, vi ska stå upp för vår yttrandefrihet – det är ingen tvekan om det.

Anf. 37 EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Vi vet från rapporter från lärare att det i skolor där islamismen har fått fotfäste finns tabubelagda ämnen och problem med att undervisa om till exempel Förintelsen, tolerans mot minoriteter och yttrandefrihet, även i frågor som kan anses vara heliga.

Min fråga till statsministern var inte om han fördömer våld. Det vet jag att han gör. Min fråga till statsministern var inte heller om han står upp för yttrandefriheten. Det vet jag att han gör. Min fråga var varför statsministern väljer att inte tala rakt ut om våldsbejakande islamism och lyfta fram det på det sätt som Säpo gör, som ett av de största terrorhoten mot Sverige. Frågan var heller inte om en lärare ska kunna visa en karikatyr, utan frågan

var hur statsministern bedömer att det är ställt med yttrandefriheten i Sverige och om en lärare kan göra så i dag utan att riskera livet?

Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Den yttersta bedömningen av vad som går att göra i olika situationer i olika skolor eller om det finns problem på olika skolor ska inte jag göra. Det finns det. Vi har enligt Säpo en del religiösa friskolor där vi ser en radikaliserings. Därför är jag emot dem, och jag skulle vilja ha ett stopp för nya religiösa friskolor av bland annat det skälet. Alla religiösa friskolor har inte detta problem, men det finns.

Jag menar att det viktiga är att samhället står upp och att staten ger uttryck för det. Vi ska stå upp för vår yttrandefrihet i hela samhället och i skolan, och lärarna måste kunna känna trygghet i den här situationen och känna att de kan och ska göra det. När vi har problem med ifrågasättande i skolor måste vi sätta in speciella åtgärder. De som gör detta bäst är den myndighet som ska stötta skolan och lärarna, nämligen Skolverket. Det finns andra också.

Kinaskrivelsen

Anf. 39 MARIA NILSSON (L):

Fru talman! Varannan direktinvestering från Kina till EU är ett säkerhetshot, skrev journalisten Patrik Oksanen för några dagar sedan.

I veckan blev det känt att Förvaltningsrätten i Stockholm inhyer Post- och telestyrelsens beslut att utestänga komponenter från Huawei vid utbyggnaden av 5G-nätet.

Kina har under det senaste året ökat sitt repressiva grepp om Hongkong. Taiwans säkerhet är ifrågasatt, och man placerar uigurer i interneringsläger. Min hemstad Göteborg är också Gui Minhais hemstad. Kina är enligt Säpo ett av de tre länder som bedriver aktiv inhämtning i Sverige. Kina är en ekonomisk stormakt, utrikespolitiskt expansiv och en säkerhetspolitisk riskfaktor.

Det är nästan exakt ett år sedan regeringen lade fram Kinaskrivelsen på riksdagens bord. Hur ser statsministern på denna skrivelse i dag?

Anf. 40 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag ser på den på ungefär samma sätt som när vi lade fram den. Det är naturligtvis en komplex bild. Säpo redogör också i sin årsbok för den aktiva informationsinhämtningen i landet och därtill knutna problem. Vi måste vara väldigt öppna för att detta sker. Det är därför som vi skyddar oss i den här riksdagen. Jag tror att den säkerhetslag som vi har fattat beslut om för att minska riskerna i fråga om vår teknik, till exempel 5G och den infrastrukturen, kan vara en av de få lagar som har beslutats med enhällighet.

Men det är också så att vi har ett samarbete med Kina. Vi vill ha det, inte minst på klimatområdet. Kina kommer att vara en mycket viktig spelare där. Kina har en stor kunskap på många områden. Därför vill vi ha ett samarbete där. Därför ser jag nu på denna skrivelse på samma sätt som jag gjorde då.

Anf. 41 MARIA NILSSON (L):

Fru talman! Jag tackar statsministern för detta svar.

Jag vill förflytta oss utomlands, till EU och EU:s och Kinas relationer inom EU–China Comprehensive Agreement. Kan vi förvänta oss att den svenska regeringen, inom ramen för detta, pekar på de risker som föreligger med just direkta investeringar i EU i denna tid och också pekar på de övergrepp mot mänskliga rättigheter som försiggår?

Anf. 42 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När det gäller tekniken har riksdagen antagit en lag som inte är riktad mot något land utan som ska se till att vi skyddar viktig teknik och viktig infrastruktur. Därför arbetar också de myndigheter som har att hantera detta utifrån denna lagstiftning. Den är inte stiftad emot något eller några länder, utan den är i denna del neutral. Men den fångar upp den typ av problem som Maria Nilsson tar upp.

Beredskapen för den fortsatta pandemin

Anf. 43 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Vi har sett hur smittspridningen av covid-19 nu har ökat över hela Europa och också i vårt land. Många svenskar är oroade över att själva drabbas eller att någon anhörig ska drabbas. Dessutom är många oroade över sin framtida försörjning. Som statsministern har sagt måste vi alla nu skärpa till oss. Det är bara tillsammans som vi kan minska denna smittspridning.

Men regeringen har förstås också ett stort ansvar. Därför vill jag fråga om det som jag tror att många undrar. Vad har Sverige gjort för att rusta sig för denna fortsatta pandemi?

Anf. 44 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vi kan mer nu, så är det. I den meningen är vi bättre förberedda. Å andra sidan kommer säkert nya situationer att uppstå också inom ramen för den här pandemin som vi inte kunde förutse. Men det är ingen tvekan om att det finns en bättre beredskap till exempel i sjukvården. Jag tänker på den tekniska utrustningen, på den materiel som behövs och på vilket beredskapslager som man behöver hålla. I äldreomsorgen är det omkring 160 000 som nu har genomgått en utbildning i hygienrutiner för att man ska se till att hålla smittan borta. Därutöver har det skett kompetensutveckling.

Socialstyrelsen har nu tydliga samordningsuppdrag, till exempel om man mellan regioner behöver flytta utrustning eller människor. På olika sätt har vi byggt upp detta under pandemin. I den meningen är vi bättre rustade i dag.

Minkfarmer och muterade virus

Anf. 45 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP):

Fru talman! Coronaviruset smittar ibland mellan människor och djur, bland annat minkar. I Danmark har en muterad variant av sars-covid-19

upptäckts hos minkar. Än så länge har över 200 människor smittats av muterade virus.

De vacciner som nu utvecklas riskerar att inte bita på de nya varianterna. Skräckscenariot är att sådana muterade virus ger upphov till helt nya pandemier.

I Sverige har vi bara ett trettio-tal minkfarmer kvar, och på en tredjedel av dem finns redan covidsmitta.

Hur ser statsministern på de enorma risker som är förenade med smitta mellan minkar och människor och risken för att muterade coronavirus sprids från svenska minkfarmer via gästarbetare och ut i samhället?

Anf. 46 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! I Sverige har vi också haft en del fall på våra minkfarmer, men inte i samma utsträckning som i Danmark. Problemen är skilda. Där är näringen gigantiskt stor på en rätt så liten yta. Men vi ska inte underskatta att det finns en sådan risk. Men vi har i Sverige inte sett samma mutation som i Danmark. Det är därför annorlunda.

Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt och Folkhälsomyndigheten har ett tätt samarbete och har koll på detta. Det finns restriktioner för varenda anläggning i Sverige, och man har koll på detta och mäter och testar om det finns någon sådan risk. Man ser inte något sådant. Skulle man göra det och vänder sig till regeringen och säger att man behöver hjälp är vi beredda att ta sådana beslut.

Arbetslösheten och ekonomin

Anf. 47 HANS WALLMARK (M):

Fru talman och statsministern! Få här inne och få i Sverige har haft rösträtt i det amerikanska valet. Men det som sker i USA påverkar oss ändå i mycket stor utsträckning. Jag tror att många av oss i Europa kommer att vara glada och lättade när den 46:e presidenten svärs in, inte minst därför att det finns ett internationellt engagemang för FN, för WHO, för WTO och inte minst för Nato.

Dock ska man komma ihåg att Trump och republikanerna fick lite över 70 miljoner röster. Den fråga som anges som nummer ett i vallokalsundersökningar är ekonomin. Jag tror att ekonomin är viktig inte bara i USA utan även i Sverige.

Det kom nya siffror om arbetslösheten i oktober – 8,8 procent. Närmare 173 000 personer är långtidsarbetslösa och har varit arbetslösa mer än tolv månader. Arbetslösheten stiger, och ekonomin är ett problem.

Ekonomin påverkade det amerikanska valet. Ekonomin påverkar också Sverige. Är statsministern orolig?

Anf. 48 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vi ska naturligtvis vara oroliga över alla arbetslösa därför att människor ska vara i arbete. Det är en frihetsfråga för den enskilde, och det är vårt sätt att se till att vi har råd med välfärden. Arbetslöshet är därför ett gissel. Därför är jag glad över att vi innan pandemin slog till kunde sänka arbetslösheten rätt rejält. Vi hade då aldrig haft så hög sysselsätt-

ningsgrad och aldrig haft så många sysselsatta. Det var därför ett steg i rätt riktning.

Med pandemin kommer naturligtvis de ekonomiska konsekvenserna, också för företag och andra sektorer. Det är därför som regeringen nu i budgetpropositionen för 2021 anslår så mycket medel, till exempel till den offentliga sektorn och i övrigt till utbildningsinsatser som vi menar ska leda till 75 000 jobb redan nästa år. Med de satsningar som görs exempelvis på äldreomsorgen kommer denna siffra att växa med åren. Vi måste hela tiden vara mycket noga med att sänka arbetslösheten och höja sysselsättningen.

Sjukförsäkringen

Anf. 49 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! I veckan har vi kunnat läsa om sjuksköterskan Christine, som fick covid-19 på jobbet inom vården och nu hotas av utförsäkring. Enligt min mening är detta inte bara ett problem som berör personer med sviter av covid-19 utan ett symptom på en under lång tid icke fungerande sjukförsäkring. Det som från början var tänkt som en rehabiliteringskedja med olika stödåtgärder på vägen har Socialdemokraterna omvandlat till en utförsäkringskedja där människor efter 180 dagar i princip kastas ut på gatan trots fortsatt sjukdomsproblematik.

Även i en rapport från Riksrevisionen om vägen till arbete efter nekad sjukpenning kritiserar regeringen hårt för det bristande stödet till individer som lämnas utförsäkrade i stället för att få rätt stöd för att hitta tillbaka till ett arbete.

När tänker regeringen ta åt sig av denna kritik i stället för att alltid skylla på att Alliansen var värre och på allvar göra något åt sin utförsäkringspolitik?

Anf. 50 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Sjukförsäkringen ska vara en trygghet. Den enskilde ska veta att den har en ekonomisk trygghet när den är sjuk och inte kan arbeta, så att den kan ta sig tillbaka.

Jag tycker att det behöver göras mer när det gäller rehabiliteringsdelen, för det allra bästa vi kan göra för människor är att de kommer tillbaka i arbete. Men för den som är sjuk ska sjukförsäkringen naturligtvis fungera.

Det var faktiskt vi som tog bort den automatiska utfasningen vid 180 dagar, men vi har mer att göra. Det är därför vi utreder hur sjukförsäkringen ska fungera, både för den som är mitt i arbetslivet och för den som är i slutet av sitt arbetsliv. Det är därför vi också tittar på sjukersättningens möjligheter – för att se till att människor inte behöver gå i pension för tidigt utan faktiskt kan lita på sjukförsäkringen.

Vi arbetar med att förbättra sjukförsäkringen. I det ingår också, tycker jag, att vi till nästa budget måste diskutera högre ersättning i sjukförsäkringen.

Prot. 2020/21:34
12 november

Statsministerns
frågestund

Digitaliseringen av Sverige

Anf. 51 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! Vårt samhälle håller på att digitaliseras på alla håll. Välfärden, näringslivet och våra dagliga kontakter är alltmer digitala, inte minst i denna tid. Digitaliseringen ger stora fördelar, men den innebär också stora utmaningar för vårt samhällssystem. Vi behöver som samhälle vara mer beredda på dessa snabba och omvälvande förändringar.

Men Sverige är inte berett. Vi är långt ifrån världsledande inom AI, enligt it- och telekomföretagen. I flera mätningar ser vi att länder som bara för några år sedan låg långt efter oss håller på att gå förbi oss. Sverige ligger rent av sist i OECD:s Digital Government Index, så vi är sist i hela OECD.

Staten och politiken måste komma i kapp, men där staten behöver visa framfötterna är staten i dag ofta mer ett hinder än en möjliggörare. Det behövs ett tydligt ledarskap, och det måste komma från toppen. Toppen är statsministern. Statsministern måste börja inse vikten för välfärden, tillväxten och människors vardag av att få fram Sverige i den digitala ledningen igen.

Därför vill jag fråga statsministern hur han tänker agera för att återigen få fart på digitaliseringen i Sverige och för att vi ska komma bort från sistaplatsen inom OECD.

Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är självklart så att digitaliseringen är viktig – det är här och nu, och det är framtiden. Det är därför staten samarbetar med viktiga forskningscentrum för att vi ska ligga i topp vad gäller AI. Här pågår mycket forskning och mycket utveckling.

Dessutom är vi kanske bland dem som är bäst på att bygga ut bredband. Detta kommer också att vara helt nödvändigt. Den viktiga forskningen och utvecklingen är en sak, men sedan ska det också fungera ute i samhället så att alla faktiskt kan använda digitaliseringens möjligheter. Då är bredbandsutbyggnaden oerhört viktig.

Till detta kommer ett utbildnings- och kompetensutvecklingskrav, så att alla människor kan tillgodogöra sig och använda digitaliseringen. Detta är nog så viktigt.

Här måste vi se på hela kedjan, från utveckling och forskning till infrastruktur, kompetens och kunnande.

Stopp för minkuppfödning

Anf. 53 JENS HOLM (V):

Fru talman! Precis som Annika Hirvonen Falk från Miljöpartiet tog upp förut har coronavirus upptäckts på tio svenska minkfarmer. I Nederländerna och i Danmark har man beslutat att stänga ned sina pälsdjursfarmer efter att man upptäckt virus där. En särskilt oroväckande aspekt som tidigare lyfts fram är att viruset har visat sig kunna mutera, som det har gjort i Danmark, vilket gör det ännu svårare att bekämpa.

Pälsindustrin är i grunden oetisk. Hundratusentals djur föds upp varje år, hålls i minimala burar och dödas på ett plågsamt sätt. I går sa vice statsminister Isabella Lövin till Expressen att vi måste stänga ned minkfarmerna fortast möjligt. Med anledning av detta vill jag fråga statsministern: Avser statsministern att stoppa all minkuppfödning under pågående pandemi, och avser han att besluta om en avveckling av hela pälsindustrin i Sverige?

Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Till att börja med får vi nog backa tillbaka och titta på vad Danmark de facto har gjort. Där blev det inte som man sa först, utan man kommer att ha kvar minkar. Detta är det första.

Det andra är att det vi har att göra nu är att se till att vi begränsar smittan så mycket som det någonsin går. Myndigheterna säger i dag att de inte ser någon smitta som överförs från dessa anläggningar till människor ute i samhället.

Myndigheterna följer detta väldigt noga. Skulle de komma med signaler om att det behövs någon form av åtgärd eller beslut från regeringen för att hejda smittspridningen, eller för att förebygga om de ser en risk, är regeringen beredd att fatta sådana beslut. Jag är inte här och nu beredd att säga att vi ska lägga ned hela denna näring. Den som driver denna diskussion får ta det lite senare; nu ska vi fokusera på att begränsa smittspridningen.

Barn i utsatta områden

Anf. 55 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! I Barnombudsmannens rapport om barn som växer upp i utsatta områden konstateras det att barn i utsatta områden upplever att de är exkluderade från stora delar av samhället och att de inte tror att de kan förverkliga sina framtidsplaner. Det är inte svårt att förstå varför.

Jag vill ge tre exempel:

- Av 150 återvändande IS-terrorister har ingen åtalats; de går i stället på bidrag.
- Socialbidraget betalas ut till svarta kontrakt som kriminella nätverk tjänar på.
- Värst av allt: Folkbildningsrådet, som har i uppdrag att stärka demokratin och öka samhällsdeltagandet, finansierar bidragsfusk och radikal islamism. I stället för att skattepengar går till barnen och demokratin går de till IS, Muslimska brödraskapets och Grå vargarnas anhängare i Sverige.

Fru talman! Det är bråttom. Extremister och kriminella nätverk söker sig till platser där de kan dominera och skapa ett parallellt samhälle. Vad tänker statsministern göra för att barnen i utsatta områden ska känna framtidstro?

Anf. 56 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det var en frågeställning i två delar. Den ena delen handlar om kriminalitet och den andra om hur man kan få fler barn och ungdomar att känna framtidstro.

Kriminalitet måste alltid bekämpas. Vi ska inte ha några pengar som går till organisationer som inte bekänner sig till vår demokrati, yttrandefrihet och åsiktsfrihet och till alla våra grundläggande värderingar. Denna lagstiftning bearbetas och bereds nu för att vi ska komma till rätta med detta och stärka den lag som behöver stärkas. Därutöver gäller naturligtvis att myndigheter får se upp med vad de betalar och inte betalar till.

Nu är det ju inte alla pengar som går dit; jag tycker att Robert Hannah gav en något orättvis beskrivning. Det är mycket pengar som går till väldigt bra verksamhet, också för de ungdomar som behöver framtidstro och framtidshopp.

Därutöver ska dessa ungdomar och barn se sina föräldrar gå till jobbet; det ska vara det normala. De ska själva vilja gå till skolan. Bland annat av det skälet satsar vi mycket mer på skolor som behöver mer resurser. De ska få mer resurser.

Familjeveckan

Anf. 57 ADNAN DIBRANI (S):

Fru talman! I valrörelsen 2018 lovade vi socialdemokrater att vi skulle införa en så kallad familjevecka, vilket var väldigt glädjande för många. Reformen är därför en del av januariavtalet och har också aviserats i den senaste budgeten för 2021. Förra veckan skickade regeringen därför ut ett förslag på hur detta ska genomföras på remiss.

Det finns dock de som säger att familjeveckan kommer att leda till färre arbetade timmar. Detta sker i en tid när coronapandemin redan har gjort att vi har en kraftigt försämrad ekonomi, och många säger att vi borde jobba mer snarare än mindre.

Min fråga till statsministern är därför: Är detta verkligen rätt tid att genomföra familjeveckan? Borde vi egentligen jobba mer och inte mindre?

Anf. 58 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Ja, vi ska jobba mer. Vi ska ha fler arbetade timmar. Under hela förra seklet och hela tiden den här diskussionen har funnits har vi också, utom i tider med hög arbetslöshet, fått fler arbetade timmar. Det går även att göra det möjligt för fler att kombinera yrkesliv med familjeliv.

Det är i dag alltför många föräldrar som inte har möjlighet att vara med barnen när det är till exempel studiedag i skolan eller vad det nu kan vara. De måste nämligen vara på jobbet, och barnen kan inte vara med på jobbet om man arbetar i exempelvis en fabrik. En del kan hantera det genom att barnen kommer med till jobbet. Men alldeles för många löntagare kan inte göra det. För de barnen och föräldrarna är det här en viktig reform, för att få större möjlighet att få hela livspusslet att gå ihop. Det är alltså en bra reform.

Anf. 59 MALIN HÖGLUND (M):

Fru talman! I dag utnyttjas barn till att sälja droger. Det är väl känt av både polisen och socialtjänsten. Unga under 15 år är inte straffmyndiga. Detta utnyttjar de kriminella gängen. Det är inte ett storstadsproblem i dag utan finns i alla våra 290 kommuner i Sverige, även i Dalarnas 15 kommuner.

Det är inte tillåtet för polisen att utan särskilda skäl kroppsvisitera minderåriga. Det vet de yrkeskriminella. Enligt en rapport från Stockholmspolisen från 2019 visade det sig att två tredjedelar av de kriminella gängen använder sig av barn. Hur den siffran ser ut i dag vågar jag inte ens tänka på.

Min fråga till statsminister Löfven är: Varför dröjer det att ge polisen de verktyg de så väl behöver, till exempel att tillåta kroppsvisitation av unga utan särskilda skäl, för att försvåra för kriminella gäng att rekrytera barn?

Anf. 60 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vi har gett polisen enormt mycket mer resurser. Vi har skärpt många lagar och infört nya brottsrubriceringar. Polisen har också fått bättre verktyg. Vi tar också bort ungdomsrabatten och gör det möjligt med det vi kallar ungdomsövervakning. Vi måste ta det steg för steg.

Malin Höglund beskriver problemet precis rätt. De yrkeskriminella använder barn för att bära vapen, knark och så vidare. Det måste såklart förhindras på något sätt.

Vi måste dock båda erkänna att det inte bara är att säga att man nu måste visitera också barn. Det är i så fall ett steg vi tar. Men vi måste se över alla möjligheter att förhindra att de yrkeskriminella kan fortsätta som de gör. Exakt vilka åtgärder det innefattar får vi återkomma till. Men inrikesministern arbetar med det.

De ekonomiska effekterna av asylinvandringen

Anf. 61 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! År 2015 påstod statsministern att asylinvandringen kommer att utgöra en ekonomisk vinst lite längre fram. Han hade rätt på så sätt att det definitivt inte är fallet just nu.

Nya siffror från SCB visar att endast en tredjedel av dem som kom 2015 har kommit i någon typ av arbete, också inräknat personer som tjänar så lite som 8 000 kronor per månad. Andra undersökningar, exempelvis från Entreprenörskapsforum, visar att en stor majoritet av dem som kommer från Mellanöstern och Afrika aldrig blir självförsörjande i Sverige.

Med tanke på att massinvandringen fortsätter med oförminskad fart – 118 000 nya uppehållstillstånd utfärdades förra året – och att regeringen verkar satsa hela Sveriges framtid på att det någon gång kommer att leda till vinst är statsministern skyldig ett förtydligande. Vad betyder lite längre fram?

Anf. 62 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är den regering som jag leder som har minskat asylmottagandet till Sverige rejält. Det är nu mycket mindre.

Det finns också annan invandring, som arbetskraftsinvandringen. En del av den invandringen är sådan som efterfrågas av företagen. Det kan handla om ingenjörer, forskare och andra kategorier. En del är dock inte det. Där menar vi att vi egentligen borde ha andra regler för just arbetskraftsinvandring. Jag tänker på dem som kommer hit från andra sidan jordklotet och kanske ställer sig i ett kök där de jobbar under väldigt ovärdiga förhållanden.

Under förra mandatperioden förkortade vi tiden rejält för de nyanlända som kommer till vårt land att komma i arbete. Det måste vi fortsätta med. De tre pelare vi nu bygger vidare på handlar bland annat om språk, anknytning till arbetslivet och naturligtvis samhällsinformation. Man ska komma i arbete betydligt snabbare.

Åtgärder mot terrorism

Anf. 63 DIANA LAITINEN CARLSSON (S):

Fru talman! Statsministern! Min fråga tangerar något den fråga som Ebba Busch ställde tidigare.

Den senaste tiden har Europa återigen drabbats av ett flertal terrordåd – i Paris, i Nice och nu senast i Wien. I de fallen har terrordåden haft islamistiska förtecken, och det verkar som att gärningsmännen ofta har radikaliserats på nätet eller i mindre grupper.

Sedan i fredags har polisen i Sverige också inlett en särskild händelse med anledning av terrorbrotten.

Med anledning av det vill jag fråga statsministern vad regeringen gör för att motverka risken för terrorism och för att hindra radikaliserings i Sverige.

Anf. 64 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är ett arbete som pågår kontinuerligt, nationellt och inte minst i EU. Det pågår naturligtvis också globalt, men vi samarbetar mest i EU.

Vi har till exempel gjort det möjligt för FRA, Must och Säkerhetspolisen att samordna sin information och koordinera den i det som heter Nationellt centrum för terrorhotbedömning. Vi har kriminaliserat terrorismresor, finansiering av terrorism och utbildning avseende terroristhandlingar och den typen av brott. En ny säkerhetsskyddslag har vi infört. Och vi har höjt straffen för till exempel illegalt innehav av vapen och handgranater.

Jag vill också lyfta fram det Europol och Eurojust gör på området. Att Europol lyckades knäcka krypteringen i Encrochat har betytt oerhört mycket. Det europeiska samarbete vi är med i är alltså mycket värdefullt för vår egen möjlighet att hantera det här. Men det här kommer icke att släppas för en sekund.

Anf. 65 PÅL JONSON (M):

Fru talman! I veckan nåddes vi av beskedet att Huawei i förvaltningsrätten tillfälligt har lyckats stoppa PTS utauktionering av 5G-nätet. När riksdagen antog den lag som låg till grund för PTS beslut tillkännagav riksdagen också för regeringen att Säkerhetspolisen och Försvarsmakten ska vända sig till regeringen och inte till förvaltningsrätten när man av säkerhetsmässiga skäl behöver överklaga beslut i 5G-frågan.

Fru talman! Regeringen styr riket och är ytterst ansvarig för svensk säkerhet. Det är inget man kan hänskjuta till en domstol eller myndighet.

Min fråga till statsministern är därför om han tycker att frågor som rör Sveriges säkerhet ska avgöras i en förvaltningsrätt eller av regeringen själv. Jag undrar också när regeringen avser att återkomma till riksdagen om riksdagens tillkännagivande. Det har nu gått ett år sedan vi fattade det beslutet.

Anf. 66 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Sveriges riksdag har antagit en ny säkerhetslag som implementerades den 1 januari i år. Det var den som låg till grund för PTS beslut. Kopplat till den lagstiftningen finns vad jag vet också en hantering för det fall man inte är nöjd med PTS beslut. Där ingår överklagandemöjlighet till domstol. Och där ligger nu frågan.

Om jag inte är alldeles felunderrättad är det här alltså i enlighet med den lagstiftning som finns på området. Jag blir alltså lite osäker på vad Pål Jonson avser med sin fråga.

Det här är det regelverk och den struktur som finns för den typen av frågor. Det är en ganska ny lagstiftning. Nu ligger ärendet hos domstolen för beslut. Det är vad jag förstår enligt regelverket.

Yttrandefriheten och informationsinfrastrukturen

Anf. 67 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Statsministern! Globala medieaktörer blir en allt större del av Sveriges och världens informationsinfrastruktur. Det har gett amerikanska och kinesiska aktörer betydande makt över informationsinfrastrukturen i Sverige och har tystat flera inflytelserika debattörer, politiker och även vanliga medborgare. Det innebär att bolagen eller de länder som bolagen härstammar från har omfattande möjligheter att påverka informationsspridningen och vilka yttranden som kan framföras inom denna del av vår informationsinfrastruktur.

Med tanke på debatten om vår yttrandefrihet, som är en grundlag, vill jag ställa följande fråga: Vilka åtgärder anser statsministern behöver vidtas för att säkra att röster och åsikter inte tystas i debatten?

Anf. 68 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det måste åligga alla aktörer, plattformar, mediebolag eller vad det kan vara att se till att man står upp för yttrandefrihet. Men jag tycker kanske ibland att vi har väl så stora problem med att yttrandefriheten används till en ton i debatten som jag tror att väldigt få vill ha.

Någon har sagt att vi nog bör kräva mer transparens av de olika aktörerna, inklusive de stora plattformarna, när det till exempel gäller hur algoritmer är uppbyggda. Här har vi ett gigantiskt problem. Om man fick tänka fritt skulle vi kanske ha haft någon typ av public service för sociala medier som skulle kunna garantera det här. Nu har vi inte det, och då måste trycket ligga på alla aktörer att stå upp för svensk lagstiftning.

Skyddet av kvinnor och barn

Anf. 69 CARINA OHLSSON (S):

Fru talman! Såväl UN Women och Unicef som idéburna organisationer i Sverige såsom Bris och kvinnojourerna uttrycker en stor oro för att kvinnor och barn ska utsättas för än mer våld när samhället nu blir mer nedstängt. Samtidigt hör vi rapporter från länder i Europa där man försämrar lagstiftningen som ska bekämpa mäns våld mot kvinnor. Det gäller till exempel Polen och Ungern som nu motsätter sig Istanbulkonventionen, som är en sådan lagstiftning.

Vad gör statsministern och regeringen för att säkra skyddet och stödet för kvinnor och barn som utsätts för mäns våld och för att bekämpa detta våld? Det gäller både i Sverige och hur statsministern jobbar med detta internationellt sett. Det här är en oerhört viktig barnrätts- och jämställdhetsfråga.

Anf. 70 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är helt rätt. Vi måste vara riktigt på vår vakt under pandemitiden då fler samhällen stängs ned och fler måste vara hemma och fler kvinnor och barn utsätts för våld och förtryck i hemmet.

Vi antog under den förra mandatperioden en långsiktig nationell strategi för att under tio år rikta in oss på att bekämpa våld mot kvinnor. Vi har stärkt barnens rättigheter i lagstiftningen genom att se till att barnkonventionen införs i svensk lag. Allt detta görs för att skydda både kvinnor och barn.

Vi har ett brett internationellt samarbete och står naturligtvis upp för Istanbulkonventionen som är viktig för detta. Överallt där en jämställdhetsdiskussion förs, till exempel i EU, och inte går i den riktning som vi tycker att den ska göra – en förstärkt jämställdhet och inte tvärtom – är vi där och säger: Vi ska stå upp för kvinnors rättigheter.

Vi har även sett till att kunskapen inom rättsväsendet skärps och fört till mer resurser till kvinno- och tjejjourer.

Framtiden för Bromma flygplats

Anf. 71 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! I dagsläget är många ute i landet oroliga för hur deras förbindelser till huvudstaden kommer att se ut framöver. Regeringen har bett Swedavia att mitt under brinnande pandemi ta fram en rapport om Brommas framtid. Rapporten är tyvärr hemligstämplad, vilket gör att vi andra som bland annat sitter i trafikutskottet inte har någon möjlighet att ta del av de siffror som Swedavia har presenterat.

Jag undrar hur regeringen tänker hantera frågan framöver. För det första: Är man beredd att fatta beslut om en förtida nedstängning av Bromma enbart baserat på den här rapporten? För det andra: Hur tänker man, om man fattar ett sådant beslut, säkerställa att inrikesflyget får plats på Arlanda?

Prot. 2020/21:34
12 november
-----

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 72 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! En del av detta beslut är Swedavias. De ska avgöra huruvida de ska göra en investering eller inte. Den andra delen av frågan är det viktiga. Vi ska ha en tillgänglighet i och till Sverige. Man måste kunna flyga till och från men också inom Sverige på de distanser där tåg inte fungerar.

Jag har tidigare sagt att jag tycker att det är lite konstigt att vi har en halvliten flygplats på den ena sidan stan och en halvstor på den andra sidan stan – om jag får uttrycka mig så. Vi borde ha *en* flygplats.

Vi får väl först se hur det går med utvecklingen av flyget. Det vet vi inte riktigt än. Det måste Swedavia förhålla sig till. Det är dock viktigt att vi i Sverige har möjligheter att flyga både inom landet och till och från Sverige, så att vi har en tillgänglighet. Exakt hur detta utvecklas är svårt att säga eftersom vi inte ser hur det går med flyget. Men vi ska ha en kapacitet att flyga både inom landet och till och från landet.

Statsministerns frågestund var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.05 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.30, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

*Beslut om ärenden som
slutdebatterats vid
dagens sammanträde*

Anf. 73 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Klockan är 15.20, och det har blivit dags att fatta beslut i färdigdebatterade ärenden. Jag vill först säga att det är ett väldigt speciellt ögonblick som vi är med om just här och nu. Voteringen är ju flyttad i tid från klockan 16.00 till 15.20. Vi tar alltså ytterligare ett kliv mot en jämställd riksdag. Det här ska göra det lättare att kombinera uppdraget som vi har här med familjelivet där hemma. Vi ska alltså rikta en varm tanke till jämställdhetsgruppen och riksdagsstyrelsen, som har varit initiativtagare till det här.

CU2 Riksrevisionens rapport om konsumentskydd vid köp av nyproducerade bostadsrätter

Punkt 3 (Konsumentskyddet i övrigt vid köp av nyproducerade bostadsrätter)

1. utskottet
2. res. 1 (C)
3. res. 2 (V)
4. res. 3 (KD)

Förberedande votering 1:

4 för res. 2
3 för res. 3
48 avstod
294 frånvarande
Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

5 för res. 1
4 för res. 2
46 avstod
294 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

43 för utskottet
5 för res. 1
7 avstod
294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 5 C

Avstod: 4 V, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU3 Ett ändamålsenligt minoritetsskydd i aktiebolag och ekonomiska föreningar

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (En framtida utvärdering av lagstiftningen)

1. utskottet
  2. res. (C)
- Votering:
50 för utskottet
5 för res.
294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res.: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

COM(2020) 580 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén SAMT Regionkommittén 2020 års rapport om rättsstatsprincipen Rättsstatssituationen i EU

COM(2020) 594 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en pilotordning för marknadsinfrastrukturer som baseras på teknik för distribuerade liggare

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 11 november

2020/21:121 Utbyggnad av Arlanda

av *Kjell Jansson* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:122 Valfusk i Venezuela

av *Kerstin Lundgren* (C)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:123 Fortsatt stöd till bussbranschen

av *Thomas Morell* (SD)

till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 11 november

2020/21:397 Finansiering av energiforskningen

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2020/21:398 Energimarknadsinspektionens effektivitet

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2020/21:399 Bidrag till extremistorganisationer

av *Björn Söder* (SD)

till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

- 2020/21:400 Kina och mänskliga rättigheter**
av *Ann-Sofie Alm* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)
- 2020/21:401 Förnyande av pass i Taipei**
av *David Josefsson* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)
- 2020/21:402 Styrmedel för bio-CCS**
av *Jessica Rosencrantz* (M)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)
- 2020/21:403 Beskattningen av tjänstebilar**
av *Lars Beckman* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
- 2020/21:404 Skriftliga avtal vid lotteriförsäljning**
av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Lena Micko (S)
- 2020/21:405 Nya nivåer för reduktionsplikten**
av *Jessica Rosencrantz* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)
- 2020/21:406 Fribeloppet**
av *Magdalena Schröder* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)
- 2020/21:407 Polisyrkets attraktivitet**
av *Magdalena Schröder* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)
- 2020/21:408 Utbyggnaden av 5G-nätet och rikets säkerhet**
av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)
- 2020/21:409 Utbyggnaden av 5G**
av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)
- 2020/21:410 Kommunikation mellan närstående i en rättegång**
av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
- 2020/21:411 Översyn av straffpåföljderna för 15–17-åringar i skärpande riktning**
av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
- 2020/21:412 En ny huvudregel i sekretesslagstiftningen**
av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
- 2020/21:413 Slopande av mängdrabatten**
av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
- 2020/21:414 Skärpning av skolors brottsförebyggande arbete**
av *Ellen Juntti* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)
- 2020/21:415 Skärpt granskning av statliga bidrag**
av *Ellen Juntti* (M)
till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:416 EU-förbud mot jakt

av *John Widegren* (M)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

Prot. 2020/21:34

12 november

2020/21:417 Utveckling och mätbara mål för att bekämpa våld mot barn

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till statsrådet *Åsa Lindhagen* (MP)

2020/21:418 Regelbunden uppföljning av våld mot barn

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till statsrådet *Åsa Lindhagen* (MP)

2020/21:419 Undersökning om radikaliserings bland muslimer i Sverige

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:420 EU-förslag om striktare krav på anpassning

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:421 Brist på riktade satsningar till resebranschen

av *Alexandra Anstrell* (M)

till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 11 november

2020/21:300 Skydd av naturskog

av *Jens Holm* (V)

till miljö- och klimatminister *Isabella Lövin* (MP)

2020/21:317 Regler för svensk försvarsindustri

av *Alexandra Anstrell* (M)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2020/21:318 Tillväxtverket

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2020/21:315 Fusk med mediestöd

av *Jonas Andersson i Linköping* (SD)

till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

2020/21:316 Bussning av elever

av *Michael Rubbestad* (SD)

till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2020/21:314 Järnväg Stockholm–Oslo

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:320 Den narkotikarelaterade dödligheten i Sverige

av *Jennie Åfeldt* (SD)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:319 Stöd till närstående

av *Jennie Åfeldt* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:325 Fängslade kvinnor i Iran

av *Sara Gille* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:321 Förlängda permitteringsstöd för gränshandelsregioner

av *Ann-Sofie Alm* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:323 Turkiets alltmer aggressiva agerande

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:327 Maktmissbruk inom sjukvården

av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:322 Synfältundersökningar

av *Anders Åkesson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:344 Det tillfälliga tilläggsbidraget inom bostadsbidraget

av *Linda Lindberg* (SD)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:336 Dagens färdtjänst

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:334 Åtgärder för att stävja hajfisken

av *Niklas Wykman* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:326 Beredskapslagrens status

av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:331 Kasserad skyddsutrustning under krisen

av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:341 Inkomstutveckling efter barnafödande

av *Linda Lindberg* (SD)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:337 Säkerhetsrisker kring elmarknadshubben

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:343 Beredskapsflygplatser

av *Katarina Brännström* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:340 En stärkt gruvnäring

av *Eric Palmqvist* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:332 Stöd till korttidsarbete

av *Alexandra Anstrell* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:335 Utredningen Se barnet!

av *Martina Johansson* (C)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:328 Sveriges självförsörjning av livsmedel
av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:329 En upprustning av vägnätet
av *Sten Bergheden* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:339 Transportbidraget
av *Eric Palmqvist* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:324 Fredsbevarande insatser i konflikten mellan Azerbajdzjan och Armenien
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:330 Nagorno-Karabach
av *Robert Halef* (KD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:338 Geovetenskaplig forskning
av *Eric Palmqvist* (SD)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:348 Rättsintyg och kroppsundersökningar
av *Mikael Damsgaard* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:347 En proposition om privat initiativrätt
av *Hampus Hagman* (KD)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:345 Kostnader för myndighetstjänster
av *Angelica Lundberg* (SD)
till statsrådet Lena Micko (S)

2020/21:346 Planeringsanvisningar för cybersäkerhetscentret
av *Pål Jonson* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 15.25.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.05 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 3 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 5 Riksrevisionens rapport om konsumentskydd vid köp av nyproducerade bostadsrätter.....	2
Civilutskottets betänkande 2020/21:CU2.....	2
Anf. 1 OLA JOHANSSON (C).....	2
Anf. 2 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V)	4
Anf. 3 LARRY SÖDER (KD).....	5
Anf. 4 OLA JOHANSSON (C) replik.....	7
Anf. 5 LARRY SÖDER (KD) replik	7
Anf. 6 OLA JOHANSSON (C) replik.....	8
Anf. 7 LARRY SÖDER (KD) replik	8
Anf. 8 OLA MÖLLER (S)	8
Anf. 9 LARRY SÖDER (KD) replik	10
Anf. 10 OLA MÖLLER (S) replik.....	11
Anf. 11 LARRY SÖDER (KD) replik	11
Anf. 12 OLA MÖLLER (S) replik.....	12
Anf. 13 JOSEFIN MALMQVIST (M).....	12
Anf. 14 ROGER HEDLUND (SD)	13
Anf. 15 MALIN DANIELSSON (L)	14
(Beslut fattades under § 9.)	15
§ 6 Ett ändamålsenligt minoritetsskydd i aktiebolag och ekonomiska föreningar.....	15
Civilutskottets betänkande 2020/21:CU3.....	15
Anf. 16 OLA JOHANSSON (C).....	15
Anf. 17 OLA MÖLLER (S)	16
Anf. 18 ROGER HEDLUND (SD)	17
(Beslut fattades under § 9.)	18
§ 7 Fortsatt giltighet av lagen om vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa	18
Utbildningsutskottets betänkande 2020/21:UbU5.....	18
(Beslut fattades under § 9.)	18
Ajournering.....	18
Återupptaget sammanträde.....	18
§ 8 Statsministerns frågestund	19
<i>Den svenska coronastrategin .....</i>	<i>19</i>
Anf. 19 ULF KRISTERSSON (M)	19
Anf. 20 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	19
Anf. 21 ULF KRISTERSSON (M)	20
Anf. 22 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	20
<i>Invandring och pensioner.....</i>	<i>20</i>
Anf. 23 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	20
Anf. 24 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	21
Anf. 25 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	21
Anf. 26 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	21

<i>En effektiv pandemilag</i>	21	Prot. 2020/21:34
Anf. 27 ANDERS W JONSSON (C)	21	12 november
Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	22	-----
Anf. 29 ANDERS W JONSSON (C)	22	
Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	23	
<i>Anställningsstryggheten</i>	23	
Anf. 31 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	23	
Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	24	
Anf. 33 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	24	
Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	24	
<i>Yttrandefrihet och islamistiskt våld</i>	24	
Anf. 35 EBBA BUSCH (KD).....	24	
Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	25	
Anf. 37 EBBA BUSCH (KD).....	25	
Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	26	
<i>Kinaskrivelsen</i>	26	
Anf. 39 MARIA NILSSON (L).....	26	
Anf. 40 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	26	
Anf. 41 MARIA NILSSON (L).....	27	
Anf. 42 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	27	
<i>Beredskapen för den fortsatta pandemin</i>	27	
Anf. 43 ÅSA WESTLUND (S)	27	
Anf. 44 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	27	
<i>Minkfarmer och muterade virus</i>	27	
Anf. 45 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP).....	27	
Anf. 46 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	28	
<i>Arbetslösheten och ekonomin</i>	28	
Anf. 47 HANS WALLMARK (M)	28	
Anf. 48 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	28	
<i>Sjukförsäkringen</i>	29	
Anf. 49 JULIA KRONLID (SD)	29	
Anf. 50 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	29	
<i>Digitaliseringen av Sverige</i>	30	
Anf. 51 NIELS PAARUP-PETERSEN (C).....	30	
Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	30	
<i>Stopp för minkuppfödning</i>	30	
Anf. 53 JENS HOLM (V)	30	
Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	31	
<i>Barn i utsatta områden</i>	31	
Anf. 55 ROBERT HANNAH (L).....	31	
Anf. 56 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	32	
<i>Familjeveckan</i>	32	
Anf. 57 ADNAN DIBRANI (S).....	32	
Anf. 58 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	32	
<i>Gängkriminalitet och kroppsvisitation av minderåriga</i>	33	
Anf. 59 MALIN HÖGLUND (M).....	33	
Anf. 60 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	33	
<i>De ekonomiska effekterna av asylinvandringen</i>	33	
Anf. 61 LUDVIG ASPLING (SD).....	33	
Anf. 62 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	34	

<i>Åtgärder mot terrorism</i>	34
Anf. 63 DIANA LAITINEN CARLSSON (S).....	34
Anf. 64 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	34
<i>Ansvaret för Sveriges säkerhet</i>	35
Anf. 65 PÅL JONSON (M).....	35
Anf. 66 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	35
<i>Yttrandefriheten och informationsinfrastrukturen</i>	35
Anf. 67 ANGELIKA BENGTTSSON (SD).....	35
Anf. 68 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	35
<i>Skyddet av kvinnor och barn</i>	36
Anf. 69 CARINA OHLSSON (S).....	36
Anf. 70 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	36
<i>Framtiden för Bromma flygplats</i>	36
Anf. 71 MARIA STOCKHAUS (M).....	36
Anf. 72 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	37
Ajournering	37
Återupptaget sammanträde	37
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	37
Anf. 73 FÖRSTE VICE TALMANNEN	37
CU2 Riksrevisionens rapport om konsumentskydd vid köp av nyproducerade bostadsrätter	38
CU3 Ett ändamålsenligt minoritetsskydd i aktiebolag och ekonomiska föreningar	38
UbU5 Fortsatt giltighet av lagen om vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa	39
§ 10 Bordläggning	39
§ 11 Anmälan om interpellationer	39
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	39
§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor	41
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 15.25.	43